

K jesličkám přichází celá společnost

Děpold Czernin
autor projektu
Náš Ježíšek

Adalbert

měsíčník královéhradecké diecéze
12/2019 / ročník XXIX / 29 Kč

9 Advent našich předků na Horácku
21 Historická výročí v dějinách národa

20 Kam se poděl advent?
26 Mrazivé teplo domova

VZPOMÍNKA NA ČÍHOŠTSKÉ UDÁLOSTI Z 11. PROSINCE 1949

15. PROSINCE 2019

11:00

BOHOSLUŽBA K 70. VÝROČÍ POHYBU KŘÍŽKU
V ČÍHOŠTSKÉM KOSTELE

12:30

SETKÁNÍ V MÍSTNÍM HOSTINCI

HOSTEM BUDE **P. MAREK VÁCHA**,
TEOLOG, PŘÍRODOVĚDEC, PEDAGOG
A SPISOVATEL

(Z obsahu

- 5 **rozhovor**
Ježíšek je králem Vánoc
Děpold Czernin
- 9 **Vánoce**
Advent našich předků
- 12 **zamyšlení**
Jaké bych si přál mít Vánoce
- 14 **tradice**
Lidovým betlémům propadl
i novinář Jakub Sochor
- 18 **fotoreportáž**
Národní pouť do Říma
- 20 **jak to vidím já**
Kam se poděl advent?
- 21 **historie**
Význam historických výročí
v dějinách národa
- 26 **rodina**
Mrazivé teplo domova
- 28 **aktualita**
Dar pro papeže Františka
- 30 **IKD – informace**
Královéhradecké diecéze
- 31 Charitní listy

Evidenční číslo: MK ČR E 10261.
Měsíčník. Vydává:
Biskupství královéhradecké,
Velké náměstí 35,
500 01 Hradec Králové.
Adresa redakce:
Tiskové oddělení, Velké nám. 35,
500 01 Hradec Králové,
tel.: 495 063 422,
e-mail: adalbert@bihk.cz
Šéfredaktor: Pavel J. Sršeň

Sazba: Pep-in, s.r.o.
Tisk: Tiskárna v Ráji, s. r. o.,
Semtín.

Cena: 29 Kč.
Roční předplatné: 319 Kč.
Bank. spoj.: Raiffeisenbank, a. s.,
Hradec Králové,
č. ú. 1016004393 / 5500,
variabilní symbol 551,
specifický symbol je evidenční číslo
čtenáře (viz adresní štítek).

ISSN 2570-7531

Slovo úvodem

Tři sestry

Milí čtenáři, dobře víte, že vánoční příběh se odehrál v Betlémě. Rád bych ale začal jiným vyprávěním...

Kdesi v Kazachstánu leží město Balchaš. Na tomto pustém místě žijí s místními obyvateli také tři řádové sestry z Kongregace Školských sester de Notre Dame. Život v Balchaši není jednoduchý. Až do roku 1985 zde byly pracovní tábory. A když byly pracovní tábory zrušeny, bylo lidem zakázáno, aby se stěhovali, protože zde byly otevřeny továrny na těžký průmysl. Snad si dovedete představit, v jakém stavu se nachází zdravotnictví, doprava, informace a vůbec životní úroveň asi 80 000 obyvatel města Balchaš... Jedním z největších problémů je beznaděj, bezvýchodnost situace a obrovská míra alkoholismu.

A právě na toto bezútěšné místo přišly tři řádové sestry. Přivítání místními obyvateli bylo velmi chladné. Trvalo dlouho, než si sestry zvykly na místní životní podmínky. A trvalo ještě déle, než je lidé začali zdravit, bavit se s nimi a navazovat první přátelství. Po dlouhém čase naše sestry mohly konečně začít svou činnost, kvůli které se trmácely až do tohoto zapadlého koutu země. Snažily se pomáhat potřebným, navštěvovat nemocné, povzbuzovat zoufalé a přinášet naději tam, kde po ní nebylo ani vidu, ani slechu. Lidé si tyto tři sestry misionářky postupně oblíbili, až nastala chvíle, kdy jim někdo položil otázku: „Proč jste vlastně tady? Proč jste raději nezůstaly v Evropě – v blahobytu a pohodlí? Proč jste se rozhodly jít za námi a žít s námi v těch šílených podmínkách, které tady máme?“ Sestry se usmály, ale neřekly nic. A čas šel dál a lidé je dennodenně viděli, jak žijí, jak se modlí, jak jim pomáhají. Jednoho dne k nim konečně přišel jeden z obyvatelů Balchaše a řekl: „Už víme, proč jste tady, vy chcete, abychom věděli, že nás máte rády!“ Ten člověk se zastavil a potom dodal: „A abychom ve vaší lásce viděli lásku Boží...“

Ve dnech, kdy očekáváme Ježíšovo narození se podobně jako obyvatelé Balchaše i my můžeme ptát: „Proč nezůstal raději v nebi? Proč se narodil do chlíva? Proč s námi chtěl sdílet lidský život?“ Proč? Věřím, že odpověď znáte... A přeji vám ať ji i letos znovu objevíte v dítěti položeném do jeslí.

Desatero tradičního adventu a Vánoc s Ježíškem

I.

Hlavní postavou a symbolem našich Vánoc je náš Ježíšek.

II.

Ježíšek není žádný Santa Claus ani skřítek či ježek a nenosí červenou čepičku.

III.

Ježíšek je malé dítě narozené v Betlémě.

IV.

Nejznámější soškou malého Ježíška na světě je naše Pražské Jezulátko.

V.

Ježíšek je Syn Boží, král Vánoc a lidských srdcí, proto jej společně s pastýři a třemi králi chodíme oslavovat k betlému.

VI.

Ježíšek na sebe o Vánocích vždy znovu bere podobu dítěte a vstupuje do našich domovů i srdcí.

VII.

Touhou obdarovat naše blízké se stáváme Ježíškovými pomocníky a ON naše dárky z opravdové lásky proměňuje svou přítomností ve skutečné dárky od Ježíška.

VIII.

Adventní radostné čekání na Ježíška je spojeno se zpěvem adventních písní a rorátů.

IX.

Koledami vítáme a oslavujeme Ježíška od Štědrého večera až do neděle po svátku Tří králů.

X.

Na Ježíška se těšili a čekali naši rodiče i prarodiče, lidé všech generací. Tuto tradici chceme zachovat i generacím budoucím!

Ježíšek je králem Vánoc

Děpold Czernin bydlí v Dymokurech. Že vám to něco připomíná? Podle některých pramenů byli zakladateli rodu Czerninů potomci Jindřicha Znojemského, bratra druhého českého krále Vladislava Přemyslovce. Tentokrát však není tématem našeho povídání příběh starobylého aristokratického rodu, nýbrž projekt Náš Ježíšek, za kterým **Děpold Czernin** stojí.

77 Proč vám vůbec přišlo na mysl bránit Ježíška před Santa Clausem a dalšími neježíškovskými tradicemi?

Začalo to tak, že v době před sčítáním lidu 2011 jsem realizoval projekt „Jsem katolík“, který skrze videoposelství zajímavých osobností (mimo jiné i onkolog Josef Koutecký či režisér Jiří Strach) inspiroval věřící komunitu k ochotě se ke své víře hlásit nejen při sčítání. Tehdy jsem pozval i pátera Jana Pražana, který mi přivezl obrázek Českého Ježíška – podivuhodný kýč, komiksovou kresbičku malého kluka s křídýlky na zádech oblečeného v oblečku Santa Clause béžové barvy s růžovými lemy a růžovou bambulí na čepici. Chlapec seděl na obláčku a vedle sebe měl ohromný pytel. Předal mi jej se slovy: „*Děpolde, pokud tento nevkus lidé přijmou za Ježíška, znamená to horší odcizení Vánoc, než způsobil projev Antonína Zápotockého s jeho Dědou Mrázem nebo současný marketing se Santa Clausem. Tento nevkus zničí Vánoce úplně. Prosím, zkus s tím něco udělat, tobě by to lidé mohli věřit. Víš, jakého Ježíška k nám přivezla tvá praprababička.*“ Žádost měla přesné zadání a já pocítil, že je tu rozsáhlé pole působnosti s velikým edukativním potenciálem. Postupem času jsem zjistil, že na Vánocích se dokáže křesťanská společnost shodnout mnohem lépe než na tom, jestli se má bohoslužba sloužit čelem nebo zády k lidem – a že se na nich dokonce shodnou i ateisté. Na facebookové stránce Náš Ježíšek máme v současné době necelých 14 tisíc fanoušků a je velmi

zajímavé, že jsou to lidé napříč náboženským, politickým či společenským spektrem. Na každý náš nový status o světcích Adventu či Vánoc o jeho patronátu, či tradicích vázících se k jeho svátku, reagují slovy „*Konečně o tom něco víme, nemůžete v tom pokračovat celý rok?*“

77 Co je pravdy na tom, že P. Jan Pražan byl předobrazem otce Jana z filmu Zapomenuté světlo, a váš tatínek zase předobrazem hraběte-saniťáka ze stejnojmenného filmu?

Mnoho. Film vychází z životních situací služby pátera Pražana nejprve ve službě kaplana pod jistým nechvalně známým kanovníkem na Svaté Hoře a potom jeho pokračování v obnově kostelů v nejdekých farnostech, v čemž navazoval na svého předchůdce, P. Vladimíra Borna. V Rudném se postupně vytvořila zvláštní zajímavá společnost lidí převážně z Prahy, kteří skupili sudetské domy jako chalupy. Z Prahy je tam sice poměrně daleko, ale cestu k této krajině chalupářům našla krásná krajina nesoucí určitý kód – jizvy bolesti a opuštěnosti. Ty ovšem postupně příroda zakrývá svou vegetační silou. Mezi jinými jezdil na svou chalupu v našem přímém sousedství režisér-dokumentarista Rudolf Krejčík se svou rodinou. Pamatuji si, že v létě před mým nástupem na vojnu jej přijeli navštívit manželé Jelínkovi z Kanady. Pravidelně inspirovaná touto návštěvou a seznámením se s páterem Pražanem a jeho příběhem se po převratu vrátila

paní Jelínková se záměrem napsat scénář filmu na motivy Demlova románu Zapomenuté světlo – ale popisující souboj kněze s komunistickým režimem. Scénář dokonce částečně psala v chalupě u Krejčíků. Kromě scén, jejichž předobrazy znám z vyprávění pátera Pražana, poznávám i situace, které jsem zažil; včetně té, kdy jsme s panem Krejčíkem 23. prosince večer zachraňovali nově vymalovaný presbytář rudenského kostela před vodou z tajícího sněhu zafoukaného do sanktusky.

77 Vraťme se ale k Ježíškovi. Ze zkušenosti s mladou generací víme, že ohrožení našich hlubokých tradic jinými, dnes zejména komerčními memy a archety, je dnes obrovské.

Existují průzkumy se zásadní otázkou: „*Kdo vám o Vánocích nosí dárky?*“ Možnosti tam jsou: „*Ježíšek*“, „*Rodina*“, „*Santa Claus*“, „*Děda Mráz*“, „*Nevím*“, „*Vánoce neslavím*“, a „*Dárky si nedávám*“. Za celých těch 15 let, co jsem je prohledal zpětně, si Ježíšek drží 61–65 procent. Na druhém místě s 22–25 procenty je rodina. Tyto dvě skupiny se proměňují podle rodinného stavu dotázaného. Jakmile je v široké rodině dítě, přiklání se dotazovaný k Ježíškovi. Následují skupiny „*Vánoce neslavím*“, „*Nevím*“ a „*Dárky si nedávám*“. Santa Claus s Dědou Mrázem nedají za posledních deset let dohromady ani celé procento. Průzkumy tedy hovoří docela optimisticky, ovšem když se děti zeptáte, jak vypadá Ježíšek, tak vám

řeknou: „*Takovej Santa Claus, jenom mu říkáme česky*“. To je samozřejmě katastrofa pro naše tradice, kterou započal Zápotocký, když přišel se svým slavným vánočním projevem o tom, jak Ježíšek zestárnul a je z něho Děda Mráz. Dokážu si představit, že tehdy táta doma bouchl do stolu a říkal: „*Ať si chodí ten Dědek Mráz do krámu nebo na náměstí, ale k nám domů nikdy! Pepíčku, pamatuj si: vždycky ti bude nosit dárky Ježíšek, ale koledy zpíváš jenom se soudružkou učitelkou, a s maminkou schovej ten betlém někam na půdu, ať ho nikdo nenajde!*“ Smutné je, že ač doba pokročila a Ježíška už nikdo nezakazuje, přesto se do všech rodin betlém ani zpěv koled nevrátil, natož aby se zpívaly roráty nebo adventní písně. Zatímco Santa Claus za peníze marketingu obsazuje náš veřejný prostor, my necháváme Ježíška spát v kostelních jesličkách. A přesně to se snažíme změnit.

” Jak se vyvíjela „ideová“ a výtvarná vize Našeho Ježíška?

Vycházíme ze skutečnosti, že sám Ježíšek, Syn Boží, je prvním vánočním

dárkem. Darem Boha Otce svému lidu. Jak však dnes všem dětem představit Ježíška darujícího a přitom z Ježíška neudělat poštáka s balíkem. Vést jsme se nechali i mou vlastní dětskou představou i zkušeností s našimi pěti dětmi. Přestože jsme měli doma onen archetypální Betlém s mimínkem, tak moje představa Ježíška, který už chodí, měla podobu Pražského Jezulátka. Představoval jsem si, že takhle k nám přichází. I při myšlence na obhajitelnost jeho podoby před veřejností jsem myslel na Pražské Jezulátko – vždyť minimálně lidé z Prahy, kde dnes sídlí, z množství pohlednic a návalů návštěvníků z celého katolického světa tuší, že jde o světově nejproslulejší sochu malého Ježíška, i nejslavnější sochu vystavenou v naší zemi. Ostatně její mezinárodní název Bambino di Praga bylo inspirací do začátku světové proslulosti sboru s podobným názvem.

Proto jsme ve ztvárnění Ježíška vyšli opravdu z Pražského Jezulátka, ovšem došli jsme k názoru, že jeho slavnostní oblečky se úplně k představám, že Ježíšek chodí a rozdává dárky, nehodí. Proto

jsme ho svlékli do původní jednoduché košile, ale královskou korunu a jablko jsme mu ponechali jako symbol všemohoucnosti, na které se o Vánocích shodne celá naše společnost. Podle našich zjištění, a to ať jsme věřící nebo ne, je Ježíšek všemohoucím Králem Vánoc a lidských srdcí. Dále jsme chtěli znázornit to, s čím vlastně Ježíšek přišel na zem; odtud velké srdce s ratolestí, jako symbol stále živé vzájemné lásky, ke které nás Ježíšek vybízí svým poselstvím, s nímž také vstupuje do našich domovů a rodin a proměňuje naše dárky – projev naší lásky k bližním proměňuje ve skutečné dárky od Ježíška. To je pak znázorněno dvanácti hvězdičkami, které vysílá Ježíšek ze svého srdce skrze žehnající dlaň a které nesou dárky jako symbol obdarování a radosti.

Slovní spojení „Náš Ježíšek“, nás pak částečně vymezilo i vůči onomu „Českému Ježíškovi“ a hlavně objasňuje, že Ježíšek je každého z nás, bez ohledu na národnost. Náš Ježíšek totiž vůbec nenosí dárky jenom v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, ale ve všech zemích bývalé habsburské monarchie, včetně jižního

Rodina Děpolda Czernina z Dymokur

Projektem Náš Ježíšek žije celá rodina Děpolda Czernina

Vánoční ježíškovské akce Děpold Czernín sám často moderuje

Polska a severní Itálie, v Bavorsku a celém katolickém jižním Německu dokonce i ve Švýcarsku a jižní Brazílii. To ovšem neznamená, že bychom zapomínali na české a moravské tradice. Právě naopak. Obyvatelé českých zemí vytvořili jedinečné bohatství tradiční adventní a vánoční kultury. Žádná jiná země na světě nemá takové množství adventních a vánočních písní, které odrážejí jedinečné specifikum našich betlémů, které netvoří jenom Svatá rodina se zvířátky jako u svatého Františka a nepřijdou pouze Tři králové a pastýři – ale k našim jesličkám „přichází“ celá naše společnost, počínaje kominíkem, pokračuje panem farářem a konče romským dráteníkem. Všichni v betlémech i písních směřují k jesličkám, poklonit se Ježíškovi. To ve zbytku světa nemají. I proto se snažíme Ježíškovi vrátit podobu a obnovit veškerou tradici.

Obnovit zasuté tradice a tiše jimi poukázat na víru, to není malý projekt. Jak se vám ho podařilo prosadit?

První kresby, jak bude Ježíšek vypadat, mi udělal můj kamarád v roce 2011, v roce 2012 jsme založili facebookovou stránku. Snažili jsme se mezi lidi rozšířit placky „Chci Vánoce s Ježíškem.“ Od počátku jsem si byl vědom, že Našeho Ježíška musíme dostat do vánoční atmosféry ve veřejném prostoru.

Jednou z cest sejevilo, dostat Ježíška na kelímek v němž se na náměstích prodává

punč a svařené víno. Hned první návštěva vánočních trhů na Staroměstském náměstí v Praze ukázala, že Ježíšek nesmí na nevratné kelímky, které přepadají z odpadkových košů a všude se povalují, lidé po nich šlapou.

Žádná jiná země na světě nemá takové množství adventních a vánočních písní, které odrážejí jedinečné specifikum našich betlémů ...

Ač jsem za sebou měl zkušenost v rodinné sodovkárně, kde nás odmítnutí vratného systému zákazníci donutilo v roce 1998 ukončit výrobu, rozhodl jsem se Ježíška spojit s obnovou zálohovaných vratných hrnečků pro prodej vánočních nápojů na městských trzích. Náš nápad jsme díky vstřícnosti pana ředitele Feixe spojili s Českým porcelánem v Dubí. V roce 2014 jsme po dohodě vyrobili první série hrnečků s Ježíškem pro Staroměstské náměstí, kde je nakonec pro dohodnutý prodej nápojů nepřijali. Vděčně jsme přijali nabídku společnosti Cateringarden, která jako první nabídla Pražanům své nápoje ve vratném hrnečku ve stáncích na Hradčanském a Václavském náměstí. Na úspěšném zapojení a rozšíření prodaných

hrnečků s Ježíškem mezi návštěvníky má velký podíl i náš tehdy šestnáctiletý syn Prokop, který neúnavně prodával nápoje a vysvětloval, proč vratný hrneček a proč je na něm Náš Ježíšek. Při náhodném setkání s jedním zastupitelem Brna střed přišla řeč na naši aktivitu a záměr, což ho natolik zaujalo, že zprostředkoval jednání s představiteli města i místními pořadateli a Brno se v roce 2015 stalo prvním městem České republiky, které na vánočních trzích prodává nápoje zásadně v zálohovaném, vratném hrnečku i kelímku a na každém je vyobrazen Náš Ježíšek.

To, jestli dobře počítám, bylo před pěti lety. Jaké jsou výsledky dnes?

V Brně se podílíme na čtyřech trzích a to nejen zavedením vratných hrnečků a kelímků s vyobrazením Ježíška pro konzumaci cca milionu porcí, ale i poskytnutím „patronátu Našeho Ježíška“ nad těmito akcemi. To znamená, že Ježíšek je zde hlavní postavou dění a program akcentuje adventní a vánoční tradice. Totéž se nám podařilo v minulých letech prosadit v Karlových Varech, v Humpolci, v Ústí nad Labem a letos dále v Uherském Hradišti, Zlíně, Liberci, Mladé Boleslavi, v Jičíně, dále spolupracujeme s původním pražským partnerem a naše hrnečky s Ježíškem prodávají se svařeným vínem i trhy na Pražském hradě. Vytvořili jsme návrh toho, co by pořadatelé adventních a vánočních oslav, akcí a trhů měli zahrnovat do svého programu.

◀ Dávid Černín při uvedení filmu Anděl Páně 2

◀ Zálohované vratné hrníčky Náš Ježíšek

K tomu patří také kapličky s Ježíškovou nebeskou kanceláří, setkání a sliby Mikulášů. Protože když jdete na náměstí s dětmi a potkáte patnáct Mikulášů, jak vysvětlíte, že ten, co přijde domů za nimi, je ten svatý. Ostatní jsou kdo? My dětem přiznáváme, že jejich Mikuláš je zástupce svatého Mikuláše a že mu složil slib. To se ale netýká jen svatého Mikuláše, ale i svaté Barbory, Kateřiny, Ondřeje... Na každý adventní den adventu máme program, který se dá realizovat. Spolupracujeme i s paní Valburgou Vavřínovou, která napsala několik encyklopedií Vánoc. Zaujalo mne její vyprávění, jak v dětství se svým tatínkem už v listopadu chodila do lesa a sbírala různé věci, které se hodily na betlém, sušily je pak za kamny, maminka jim nadávala, že mají doma nepořádek, ale zatímco maminka uklízela, oni budovali napřed krajinu a potom do krajiny začali dávat jednotlivé postavičky, a až tam na Štědrý den ráno přibyla Svatá rodina a večer Ježíšek a na Tři krále tři králové. V některých městech se chlubí, že mají v betlémě šedesát postav, ale všechny tam dají týden před adventem. Betlém tak zůstává vlastně stranou zájmu, protože se tam jdou podívat jen ti, kteří přišli poprvé – přitom z toho jde udělat ceremonii, kdy se každý týden na betlém přidá nová postava.

Samozřejmě se snažíme posilovat i vědomí rozdílu mezi Adventem a Vánocemi, protože je velká škoda, že slavíme Vánoce dopředu, a Narodil se Kristus Pán se často hraje již počátkem listopadu. Mimochoodem: je paradoxní, že i pro mnoho muzikantů je to jediná vánoční píseň, kterou

znají. To je v zemi s nejbohatším adventním a vánočním repertoárem škoda. Ukazuje se, že lidem v současném globálním světě chybí vodítko toho, co je a není tradice. Proto jsme vytvořili petiční manifest Desatero tradičního adventu a Vánoc s Naším Ježíškem. Lidé se za něj mohou postavit svým podpisem na www.nasJezisek.cz a současně se dozvědět, co k našim Vánocům patří, a kdo je vlastně ten Ježíšek, na něhož o Štědrém večeru čekají.

?? Která aktivita z této pestré a záslužné palety vás těší nejvíce?

Ježíškova nebeská kancelář. Letos bude již ve dvaceti městech. Je to maličká kaplička, ve kterém je v takzvaném dopisostroji umístěný třisetmetrový papír s opakujícím se motivem Ježíška. Papír se převíjí ze spodní špulky na vrchní a mezi nimi je tabule, na které se dá na ten papír psát. Jsou umístěny na náměstích a kdokoli může vstoupit a napsat své přání Ježíškovi. Podařilo se nám zapojit ne-skutečné množství lidí – dětí i dospělých, převažují krásná přání. Nejčastější přání je štěstí, zdraví (jako v té koledě) pro širokou rodinu a okolí. Druhá nejčastější je láska a to ve smyslu najít lásku, ať se znovu máme rádi, ať naše láska trvá navěky. Třetí nejčastější přání bývá dítě. Z toho odvozují, že to s naší společností není tak hrozné, jak se obecně proslýchá.

V prvním roce 2017, jsme tuhle kancelář měli pouze v Brně, kde se napsalo 615 metrů krásných vzkazů. V loňském roce (to už byla kancelář v deseti městech a v Brně

podruhé) půl třetího kilometru dopisu Ježíškovi. Počítá se to tak, že vím, že od Ježíškovy korunky po další korunku je 63 centimetrů, a podle počtu Ježíšků potom dojdeme ke konečnému číslu. Při tom počítání je také dost času si všechny dopisy přečíst. Nejhezčí zážitek mám částečně natočený (protože některé záběry z trhů dáváme na Facebook). Na cestě k Ježíškově nebeské kanceláři jsem prošel kolem páru. Paní nebyla moc sympatická a pérovala pána. Malý chlapec zatím psal své přání a já s pohledem pod jeho ruku zaslechl opět onu dámu jak (drsnějšími slovy, než teď já) říká: „Koukej toho kluka vzít, ať už tam nepíše ty hlouposti a jdeme!“ Udělal jsem dva kroky zpět a paní oslovil: „Možná byste měla vidět, co tam chlapec píše, třeba to vůbec nejsou hlouposti.“ Velmi nevrle se na mě podívala, a udělala tři kroky k chlapečkovi, který zrovna dopisoval svůj podpis. Nad ním stálo: „Milý Ježíšku, prosím, ať je maminka zase zdravá, ať se mají s mým tatínkem zase rádi a mně prosím to lego. Tvůj Pavel.“ Paní po přečtení kluka objala, stačil jsem zahlédnout slzy v jejích očích a z dále i to, že se zavěsila do čekajícího pána. Odcházela zcela jiná rodina. Tehdy jsem pochopil, že vrcholem projektu „Náš Ježíšek“ je možná právě tahle chvíle.

Tomáš Koloc

Projekt Náš Ježíšek naleznete i na:
www.nasJezisek.cz
[Facebook.com/nasJezisek](https://facebook.com/nasJezisek)
[Instagram.com/nasJezisek](https://instagram.com/nasJezisek)
[Twitter.com/nasJezisek](https://twitter.com/nasJezisek)

Advent našich předků na Horácku

Když svatý Martin roztrhl sněhovou peřinu, v kraji pod Železnými horami jakoby se zastavil čas. Do svatvečera zbývalo šest týdnů a na příchod Spasitele bylo třeba se řádně připravit. **Muzeum v přírodě Vysočina** chystá v té době tradiční vánoční výstavu. První upřádali v roce 1982.

„To bylo v době, kdy nebylo zvykem takové výstavy pořádat,“ vzpomínala při našem setkání ředitelka PhDr. Ilona Vojancová. „Byla to skutečně ojedinělá událost. Přestože v té době nebyl Veselý kopec tak známý jako v současnosti, přijelo velké množství návštěvníků. Od té doby pořádáme vánoční expozice každým rokem. Základním tématem jsou vánoční zvyky a obyčejy našich předků. Pokaždé se ale snažíme zaměřit svoji pozornost na určitou část těchto obyčejů.“

77 Na svatého Martina kouřívá se z komína.

„Svátek sv. Martina (11. 11.) byl předzvěstí blížícího se adventu. Pro naše předky to byl významný svátek,“ vysvětluje Ilona Vojancová.

Svátkům v zimním období přikládali obzvláště velký význam. Úroda byla pod střechou, ubýlo práce v hospodářství a sváteční dny pro ně byly událostí, kterou si chtěli užít. Pokud jim po dvoře běhaly husy, tak i pečená husička na sv. Martina byla. Hospodyně ji musela upécti pěkně dozlatova a rodina s veškerou čeládkou, pokud nějakou měli, usedla k slavnostně prostřenému stolu. V pekáči uprostřed voněla husička, kterou hospodář rozdělával stolovníkům. A když se husa snědla, tak z kostí, které zbyly, se usuzovalo, jaké bude počasí v příštím roce. Pokud kosti byly světlé, hospodář věřil, že rok bude příznivý. Pokud byly kosti tmavé, tak se hospodář obával sucha nebo naopak

přílišného deště, obával se o budoucí úrodu. Hospodyně kromě husy připravovala také tzv. martinské rohlíky. Pekly se z kynutého těsta a plnily se mákem, řepou nebo také jablky. Měly být velké, protože si na nich měla pochutnávat celá rodina. Jako výslužku je dostávali pastýři nebo čeládka, která pomáhala sklídit úrodu. Hospodyně říkaly, že rohlíky, které pečou, mají tvar podkov koně sv. Martina. Že je ztrácel, když jel na bílém koni.

77 Kynuté těsto mělo v lidovém zvykosloví od nepaměti mimořádnou roli. Nejen o Vánocích, ale také třeba o Velikonocích.

Kynuté těsto provázelo všechny sváteční události, které předci prožívali. Oni totiž věřili, že se na ně přenesou síla, která umožňuje kynutému těstu měnit objem. Proto lidé věřili, že pokud sní pečivo z kynutého těsta, budou silní, nebudou se jich dotýkat nemoci a navíc, že se třeba rozhojní jejich majetek, tak jako to těsto nabylo na objemu. Součástí jídelníčku

všedních i svátečních dnů byly také luštěniny, především hrách. Jejich schopnost zvětšovat bobtnáním objem rovněž symbolizovala touhu po rozhojnění majetku. Vlašský nebo lískový ořech byl symbolem síly, bohatství a úspěchu v hospodářství. Ochrannou moc měly trnkové pruty. Chránily před působením nečistých sil, které mohly škodit lidem, dobytku i celému hospodářství.

77 Jaký byl čas po sv. Martinu na Vysočině? Kamenitá pole byla sklizená, úroda uložena, pozdě se rozednívalo, noci byly čím dál delší a dny kratší.

Je pro nás dost těžké si takový život v kraji, kde „Vysočina nabírá dech a pole skládají slib chudoby“ představit, ale určitě to byl čas jakéhosi zklidnění. Už proto, že lidé nemuseli časně ráno vstávat a chodit na pole, že se věnovali práci, která se odehrávala pod střechou, v hospodářství. Museli samozřejmě obstarat zvířata a potom třeba štípali dříví nebo se scházeli a předli. To byla velmi oblíbená činnost v zimním čase, tedy mimo svátky. Scházeli ve vytopené světnici v předem domluveném stavení a tam, kromě toho, že předli, tak si také vyprávěli. Byl to tradiční čas besedování a sousedských setkání.

„To je ta idylická část života našich předků v čase před blížícími se vánočními svátky,“ vysvětluje dr. Ilona Vojancová. Na druhé straně si musíme představit to období jako čas, kdy je většinu dne šero.

V roubených chaloupkách byla spíše tma, okna byla malá, aby teplo neutíkalo. Ucpávala se mechem, a také senem naplněné polštáře je ještě zmenšovaly. Svitilo se svíčkou nebo loučemi, ale to světlo nebylo tak intenzivní, aby vystačilo na celou světnici. Takylidé tady pod Železnými horami, na části Českomoravské vrchoviny, museli šetřit dřevem. Topilo se mnohde jenom kvůli tomu, aby se uvařilo. Jenom kvůli teplu některé rodiny netopily. Naši předci, když si to představíme, museli být hodně odolní. Rozhodně nemohli v těch světnicích chodit „nalehko“. Museli být oblečení tak, aby té zimě dokázali čelit.

77 Když potom chalupy přikryla sněhová duchna, museli se lidé na Horáku pro všechno brodit často vysokým sněhem. Bylo to pro ně stejně samozřejmé, jako každodenní nutnost proházet si cestu.

Celý rok byli spolehnuti sami na sebe. Nemohli běžet do obchodu, kdyby jim došla třeba mouka. Museli se umět vypořádat s tím, že si musí udělat zásoby a být z většiny soběstační. Takže určitě, pokud nebyli tak chudí, že by žili, jak se říká z ruky do úst, tak si dělali zásoby. A zima byla obávaným obdobím. Pokud trvala dlouho a zimní čas byl nevlídný, bylo hodně sněhu, tak naši předci samozřejmě měli obavy, aby zimu přečkali se zásobami, které měli. Proto se snažili si ty zásoby připravit. Aby měli třeba dostatek brambor, nebo sušeného ovoce. Mouku, aby mohli upéci chleba, protože to je Boží dar a zahání hlad. To všechno měli na mysli dlouho před tím, než jim chaloupky zachumelily.

77 Na svatou Kateřinu schováme se pod peřinu.

Sv. Kateřina (25. 11.) byla takovým předělem, v den jejího svátku končily světské radovánky. Konaly se tradiční kateřinské trhy, kde si mohli lidé ještě nakoupit nějaké zásoby, nebo třeba i dárečky, a připravit se na sváteční dny. Ale také se na sv. Kateřinu, nebo v předvečer, konaly poslední taneční zábavy v roce. Bývaly hodně veselé. Dokonce v některých místech ženy přebíraly práva mužů. Měly dovoleno vyzývat tanečníky, nemusely čekat, až pro ně někdo přijde a pozve je do tance. Ženy si také mohly poroučet písničky, ale také za ně musely muzikantům zaplatit. Kateřinské taneční zábavy bývaly nejen veselé, ale na dlouhou dobu taky poslední. Po adventní čas se takové zábavy už nekonaly, lidé museli čekat až na období masopustu. Nebývaly ani svatby, nebylo-li to nezbytně nutné. Svatební hodování se do života našich předků vrátilo také až s příchodem masopustu.

77 Sníh na svatého Ondřeje žitu velmi nepřeje.

Předvečer svátku sv. Ondřeje (30. 11.) patřival obyčejům, které se potom opakovaly na Štědrý večer. Někdy si to vysvětlujeme tím, že došlo k posunu v kalendáři. Rozdíl mezi kalendářem juliánským a gregoriánským je 13 dní. Sv. Ondřej má mezi předvánočními svátky a obyčejí výsadní postavení tím, že lze nahlédnout do budoucnosti. Jednak se lidé snažili svoji budoucnost příznivě ovlivnit a zároveň se do ní snažili nahlédnout. Zejména svobodná děvčata se chtěla dozvědět, vdají-li se v příštím roce, případně jaký ženich na ně někde čeká. Proto se v předvečer jeho svátku konalo toto milostné věštění, které se potom mohlo ještě zopakovat na

Štědrý večer. V neděli po sv. Ondřeji začíná advent. Pro nás to znamená, že na adventním věnci zapálíme první svíčku. Tento zvyk ale naši předci vůbec nedrželi. Mnohé dnešní zvyky se před, dejme tomu, 200 lety neslavily, a mnohé tehdejší neslaví zase generace současné.

77 Na svatou Barboru sáně do dvoru.

Je zvláštní, že právě z předvánočního času, a svátek sv. Barbory (4. 12.) není výjimkou, nám do dnešních dnů zůstalo tolik obyčejů. I když jsou pro nás už více zábavou, než že bychom jim přikládali nějaký význam. Ale třeba zvyk přinést si domů tzv. barborky, tedy větvičky třešňových stromů, a čekat, zda nám vykvetou do Štědrého večera, to je pradávny zvyk, který má předkřesťanské kořeny. A je opět spojený s ovlivňováním budoucnosti. V minulosti se věřilo, že svobodná děvčata mají před východem Slunce jít tyto ratolesti ulomit nebo utrhnout a poté je zalévat pramenitou vodou, kterou nabírají do úst. Pokud to dívka dodržela, tak měla mít zaručeno, když jí skutečně ty větvičky vykvetly do Štědrého dne, že se do roka vdá. Zvyk se dodržel do dnešních dnů, samozřejmě v trochu jiné podobě. Neběháme pro vodu k prameni a nepoléváme třešňové větvičky ústy, ale z úcty k tradici přinášíme ratolesti do našich domovů a těšíme se z jejich květů. Obyčej, který už dávno zanikl, byly tzv. barborky. Bílé maskované postavy, které obcházely příbytky s ratolestmi v rukou. Hodné děti odměnily pamlskem, zlobivým pohrozily metlou. Za barborky se přestrojovaly dívky, které si rozpustily vlasy tak, aby jim zakrývaly tvář.

77 Na svatého Mikuláše už je zima celá naše.

V předvečer svátku sv. Mikuláše (6. 12.) se konaly jarmarky, kde se daly ještě koupit dárky dětem. Byly to poslední trhy v roce, které využívaly i hospodyně, začínající péct na svátky. Snažily se proto mít suroviny pro přípravu svátečních štědrovečerních pokrmů, a tam mohly koupit i dobroty pro děti. Třeba perník, který měl nalepené barvotiskové obrázky. Nebo různé stavbičky ze sušeného ovoce, které se pak mohly objevit v mikulášské nadílce nebo pod stromečkem. Měly své názvy, třeba mikulášský vrkoč nebo vánoční vrkoč. Ty stavbičky, kromě toho, že hezky vypadaly a že si s nimi děti mohly hrát, tak se také nakonec daly sníst. Byly ze sušených švestek, křížal z jablek, nebo třeba z kousků kynutého pečiva.

Mikulášský průvod nebo mikulášská nadílka v minulosti, právě u nás ve východních Čechách, vypadala trochu jinak, než jsme zvyklí dnes. Kolem průvodu Mikuláše, andělů a čerta pobíhaly další maskované postavy, které nám mohou připomínat masopustní průvod. Mikulášský průvod provázelo také veselí a rozpustilost, podobné těm masopustním. Kromě Mikuláše a jeho doprovodu přicházely do příbytku ještě třeba kobylky, dragouni, vojáci, nebo selka, což byl převlečený muž. Jejich scénky rozveselovaly určitě spíše dospělé než děti. Samozřejmě nechyběly výstupy Mikuláše, andělů a čertů, kteří odměňovali hodné děti a trochu trestali zlobivé.

77 Svatá Lucie noci upije, ale dne nepřidá.

V předvečer svátku sv. Lucie (13. 12.) obcházely v minulosti příbytky našich předků tzv. lucky. Bíle oděné ženské postavy nesměly mluvit, proto vydávaly jenom syčivý zvuk. Byly zřejmě docela strašidelné. Byly zahaleny většinou do nějakého prostěradla nebo plachty a mívaly zamoučenou tvář. Bílý obličej, schované vlasy, v ruce kosinku, nástroj na vymetání sazí z kamen a kouřových rour z nedraného husího peří. Vesnici obcházely za šera, ve kterém musely vypadat skutečně přízračně. Posláním těchto maskovaných postav, které nemluvily a vypadaly přisně, bylo dohlížet na to, zda se v domech

dodržuje zákaz předení. Zda jsou přeslice a kolovraty uklizeny na půdu, kde odpočívaly až do skončení vánočních svátků. V adventním čase se ženy předení ani draní peří neměly věnovat. Věřilo se, že by se jim rozpíchaly a podebraly prsty, pokud by ten zákaz nedodržovaly. Lidé měli v minulosti adventní čas využívat k přípravě na sváteční dny. Měli uklízet, bít a vůbec se chystat na velký svátek.

Součástí adventu byly roráty. Mariánské pobožnosti, které se konaly výhradně před svítáním. Jejich název pochází od písně *Rorate coeli* (Rosu dejte, nebesa shůry), kterou zpívá kněz klečící na oltářním stupni. Česká hudební tradice se může pochlubit výjimečným počtem adventních písní. Úklid příbytků byl ryze praktickou činností, v čase adventu na něj byl dostatek času. Naši předkové ale stejně poctivě brali i „*úklid v duši*“.

„Přenesený význam všech těch zákazů a příkazů byl právě v tom duchovním rozměru,“ vysvětluje dr. Ilona Vojancová. *„Lidé měli přemýšlet o tom, co za ten rok vykonali, jak se chovali. Měli se vnitřně očistit, aby mohli prožít počátek nového roku s vědomím, že mají uklizeno sami v sobě.“*

77 Koledování, obcházení barborek, Mikulášů nebo lucek od domu k domu, hodně vypovídá o vesnické pospolitosti.

Na rozdíl třeba od těch rozpustilých maskovaných postav, které provázely mikulášský průvod, tak Lucie, ale i předtím ty Barbory, měly spíše vyvolávat obavu nebo vážnost. I proto, aby si lidé uvědomili, že tady nejsou sami. Měli myslet na druhé a tím, že ty postavy obcházely dům od domu, tak vlastně ty příbytky a jejich obyvatele propojovaly. Jeden večer všechny rodiny ve vesnici zažily to samé. Navštívily je bytosti, které stály mezi světem přítomným a světem nereálným, a to všechno mělo propojit lidské osudy a jednotlivé rodiny. Jestli dnes můžeme našim předkům něco závidět, tak se domnívám, že je to právě to vědomí pospolitosti, toho, že jsem součástí nějakého společenství.

Eva Zálešáková)

(Pozvánka

Výstava Vánoce na Veselém Kopci

aneb Hoj, ty Štědrý večere bude v muzeu v přírodě na Veselém Kopci u Hlinska zahájena v sobotu **30. listopadu** a potrvá do neděle **8. prosince**. Otevřeno bude včetně pondělí od 9.00 do 16.00 hodin.

Svátečně vyzdobené roubenky letos přiblíží atmosféru příprav i oslavy Štědrého večera v období od poloviny 19. století do poloviny 20. století. Dozvíte se například, jak vypadal Štědrý večer bez vánočního stromečku, co nesmělo chybět na štědrovečerním stole a na co se dříve děti nejvíce těšily. Návštěvníci si také budou moci prohlédnout tradiční pečivo a ozdoby, které se od konce 19. století věšely na vánoční stromeček.

Vánoční výstava vyvrcholí **8. prosince předvánočním jarmarkem**. Od 9 do 16 hodin se můžete těšit na výrobky řemeslníků z celé České republiky. Koledy zazpívají Pouličníci z Tábora.

Vánoční expozice ve všech roubených objektech na Betlémě v Hlinsku, včetně výstavy unikátního mechanického betlému Rudolfa Frinty bude otevřena **od 11. prosince do 5. ledna**. Těšit se můžete na vyzdobené roubenky, jejichž expozice připomenou, jak se dříve slavily svátky v zimním období – například, jaké dárky dostávaly děti na Betlémě před 130 lety v mikulášské nadílce, jaké pohoštění se připravovalo pro přadleny nebo jak vypadala oslava Štědrého večera před sto lety. Součástí výstavy budou i betlémy lidových tvůrců. Nebude chybět mechanický betlém s postavičkami různých řemeslníků, zajímavý betlém pašijový či betlémy zhotovené ze slámy, papíru a těsta. V jednom z roubených domků je umístěna i prodejna upomínkových předmětů zásobená výrobky lidových řemeslníků.

Jaké bych si přál mít letošní Vánoce

Tato otázka je v čase Adventu živá a aktuální. A je dobře, když si na ni i odpovíme. Tato odpověď vede zase k jiné otázce: co znamenají tyto svátky, které máme rádi a těšíme se na ně a prožili jsme je už tolikrát, co znamenají pro každého z nás?

Děti už se nemohou dočkat na všechno, co je s Vánocemi spojené jako samozřejmost: stromeček, dárky, prázdniny a možná, že se těší na atmosféru Štědrého dne, který si dodnes uchovává těžko popsatelnou radost. Je jiná, než ty ostatní. Je v ní něco zvlášť přitažlivého a vždy i něco nového. Je ozvěnou toho, čím první Vánoce v Betlémě představili chudým pastýřům andělé. „*Zvěstuji vám velikou radost, která bude pro celý svět.*“ V tomto zpěvu nebe je víc okouzlujícího poselství, než s jakými se setkáváme v lákavých nabídkách nejrůznějších reklam. I ty oslovují. A když jsou decentní a půvabné, mají v sobě také přitažlivost. Nicméně reklamy jsou zranitelné už tím, že se okoukají, oposlouchají a nemají

sílu dotknout se lidského srdce tak, aby se v něm rozezvučelo to, co je v jeho hlubinách čisté, co v našem životě směřuje k lásce, spravedlnosti a pokojnému životnímu optimismu.

Ve starším věku se zdá být otázka po slavení Vánoc poněkud rozpačitá. O Vánocích vás vždycky provázejí vzpomínky na to, co jsme prožili a co uchováváme v paměti jako něco posvátného, co nás spojovalo s našimi rodiči, příbuznými, přáteli a většina z nich už mezi námi není. Ale Vánoce nejsou jen svátky dětí. Kristus se nenarodil, abychom měli pěkné Vánoce a radovali se v jejich nevšední svátečnosti jen v záři dětských očí, v blízkosti přátel a těch nejbližších. Evangelní poselství

„*Dnes se vám narodil Spasitel, Kristus Pán*“ směřuje do lidských životů jako poselství pravdy o člověku, jeho důstojnosti, jeho nadějích a možnostech. Toto všechno provází člověka od kolébky přes skutečnosti, které představují život v jiných barvách, než jak tomu bylo v letech dětství.

Bůh se stal člověkem a narodil se jako dítě a tak vstoupil do radostí, bolestí, nadějí, zklamání, utrpení i náročnosti stáří i do našeho umírání. První Vánoce v Betlémě nebyly tak idylické. Ježíšovo narození provázela nejen nezájem a nepřítelů těch, kteří připutovali do judského Betléma, „*aby se dali při sčítání lidu zapsat do úředních listů podle přání císaře Augusta*“. Maria

Rok 2020 bude Rokem Bible

Příští rok vyhlásila Katolická biblická federace Rokem Bible, který se začne slavit o první neděli adventní 1. prosince 2019 a potrvá až do památky svatého Jeronýma 30. září 2020.

Rok Božího slova

V roce 2019 slaví Katolická biblická federace 50 let od svého založení a v příštím roce si připomeneme šestnáctisté výročí od úmrtí svatého Jeronýma, velkého překladatele Bible, který dokázal přeložit Písmo do „každodenního“ jazyka obyčejných lidí a učinil tak psané Boží slovo

dosažitelným pro všechny. Jeho horlivost týkající se dostupnosti Písma lidem vychází z jeho přesvědčení, že „*neznalost Písma je neznalostí Krista*“.

Souvislost těchto dvou výročí vedla Správní výbor Katolické biblické federace, která sdružuje jednotlivé národní instituty biblického apoštolátu, k výzvě

s Josefem nesli do Betléma tíhu své chudoby a prožili na této cestě velmi intenzivně to, že „pro ně nebylo nikde místa pod střechem“. Tyto skutečnosti zavedli oba do samoty nehostinných betlémských pastvin. Tam se narodil v jedné z jeskyň Spasitel světa. Skromná, neokázalá a do jisté míry i ponižující scénérie Ježíšova narození byla neoddělitelnou součástí všeho, co příchod Božího Syna na svět provázelo. Jak zvláštní úděl, těžký a náročný prožívali Josef, Maria i jejich dítě Ježíš. V něm spatřujeme hloubku Boží lásky k člověku, který někdy až bolestně hledá smysl svého života, svých strádání, nejistot, zklamání i umírání.

Co můžeme v tajemství Ježíšova narození v Betlémě spatřit po tolika letech my lidé jednadvacátého století, které nás nevíta zvlášť přívětivě a připravuje nám všem mnoho nejistot, obav, které vyvolávají velké otázky dotýkající se smyslu života? Rád vzpomínám na své působení v Kutné Hoře před 45 lety. Každé Vánoce prožívané v tomto městě, ale i jinde, kde jsem jako kněz směl působit, měly v sobě novost Betléma ukrytou v tajemství radosti, kterou nelze popsat a která byla nosným pilířem i mého kněžského života. Právě v Kutné Hoře jsem se setkal se starou babičkou, která v osamělosti života prožívala poslední etapy své životní cesty. Byla

úplně sama. Neměla děti, manžel jí před mnoha lety zemřel, a tak žila v malém domečku blízko nemocnice skoro jako na poušti. Nezapomenu, jak mi vyprávěla, co pro ni znamenají Vánoce. „Každý večer se posadím před svůj osvětlený Betlém a dívám se do jednoduchosti tohoto dějinného příběhu. Od dětství ho znám dobře, ale každý rok mě oslovuje nově a posiluje všechny moje naděje, radosti, moji křesťanskou víru, že právě v Betlémě se pro celý svět otevřely nebývalé perspektivy do tajemství toho života, který naše křesťanská víra nazývá věčný život.“ Byl jsem svědkem, že toto vyprávění je právě o Vánocích pro tuto osamělou, opuštěnou, životem prozkoušenou, víc jak osmdesátiletou ženu poselstvím radosti, štěstí a existenciálních jistot.

Stavění betlémů patří k vánočním tradicím mnoho staletí. Každý kostel v naší evropské kultuře má svůj betlém. Zpravidla

to bývá originální dílo některého z umělců. Někdy však je to vyjádření lidové tvořivosti, která má také své místo ve vnímání krásy. Betlémy našich kostelů jsou promodlené, protože před Ježíšovými jesličkami pokleklo už tolik lidí a vyjádřilo v pokoře a vděčnosti mnoho důležitých proseb, které spontánně vytryskly ze srdce dětí, dospělých i starých lidí. I v našich křesťanských rodinách bývá zvykem, že se v blízkosti stromečku postaví betlém. Je jednodušší, než v kostele. Ale má také svou originální hodnotu a je velmi cennou relikvií života té či oné rodiny. Lidé si i těchto většinou papírových betlémů váží, protože se před nimi také modlily často celé generace těch, kteří byli před námi.

Milí přátelé, betlém může být i pro Vás milým vánočním pozváním k zamyšlení nad tajemstvím těchto svátků, které mají každý rok v našem kalendáři nejen své pevné místo, ale jsou důležitým poselstvím pravdy života každého z nás. Bůh se stal člověkem, abychom my mohli mít účast na slávě jeho života, který v plnosti vždycky zazáří při slavení Velikonoc, v nichž křesťané po celém světě tak jako o Vánocích projevují svou radost, že život je silnější než smrt a že láska vítězí nad duchem sobectví.

Mons. Josef Socha)

adresované členům federace, aby vyhlásili rok 2020 „Rokem Božího slova“, který se bude slavit od první neděle adventní (1. prosince 2019) do památky svatého Jeronýma (30. září 2020). Tento rok má vést k novému zdůraznění skutečnosti, že Boží slovo je středem života církve, jak to vyjádřili jak sv. Jan Pavel II. (*Tertio Millenio Adveniente*, čl. 36), tak i papež Benedikt XVI. v návaznosti na biskupskou synodu v roce 2008 (*Verbum Domini*, čl. 73) a papež František v encyklice *Evangelii Gaudium* (§ 174).

Dopis kardinála Duky

„Nedávné slavení památky sv. Anežky České nám připomíná dobu před 30 lety, kdy

se její svatořečení stalo jedním z impulzů při znovuzískání svobody naší země,“ stojí v listu, který k letošními Dni Bible vydal kardinál Dominik Duka. „Nechceme ovšem jen vzpomínat na to, co se stalo před 30 lety. Chceme přispět k dlouhodobému procesu, v němž si naši současníci stále lépe uvědomují, jaký význam má dosažená svoboda. Na tomto poslání církve se svou činností podílí také Biblické dílo,“ je uvedeno dále v listu.

Sbírka ke Dni Bible

Na základě rozhodnutí České biskupské konference se Den Bible slaví ve všech farnostech českých i moravských diecézí a zároveň v tento den bude probíhat

v katolických kostelích sbírka, která se dělí na dva díly přímo ve farnosti podle následujícího klíče:

25 % se zašle Českému katolickému biblickému dílu na účet číslo: 1015502075/ /5500, VS: IČ farnosti;

75 % se zašle České biblické společnosti složenkou, která přišla přímo do farnosti, nebo na účet číslo: 129876273/0300, VS: 9999.

Podněty a inspiraci ke slavení Dne Bible ve farnosti a v rodině najdete na internetu na webových stránkách Českého katolického biblického díla: www.biblickedilo.cz.

■ Betlémská rodina Jakub a Martin Sochorovi a ukázky jejich práce

Lidovým betlémům propadl i novinář Jakub Sochor

Stavění betlémů patří k nejrozšířenějšímu vánočnímu zvyku. Tradici založil v roce 1223 svatý František z Assisi v italské Umbrii. Betlémy se původně stavěly výhradně v kostelích. Josefínské reformy ve druhé polovině 18. století přinesly zákaz, který naštěstí neznamenal konec staleté tradice. Lidé se oblíbených betlémů nechtěli vzdát a začali si vyřezávat vlastní. A vyřezávají dodnes.

■ Přesvědčila jsem se o tom při setkání s Jakubem Sochořem, letos oceněným titulem Mistr tradiční rukodělné výroby Královéhradeckého kraje. Za předávání znalostí výroby betlémů obdržel ocenění také jeho otec Martin Sochor.

Rodina se výrobě betlémů věnuje 30 let. Sbírání a vystavování betlémů ji provází ještě déle.

Betlémy mě provázely od dětství. Dědeček Bohuslav Sochor, který žil ve Dvoře

Králové nad Labem, betlémy sbíral. Po svých předcích měl historický betlém, který každoročně stavěl, a k tomu třicítku dalších. Doma, v obýváku. Jako děti jsme to milovali. Návštěvy, které dědeček zval, se střídaly a my viděli úžas v očích lidí,

sledujících tradiční vánoční výjev. To se nám moc líbilo, s nadšením jsme vždycky dědovi pomáhali stavět figurky. To mě ale nenapadlo, že s tím posvátným obřadem budu mít jednou něco do činění,“ vzpomíná na začátky svého betlé mářství Jakub Sochor.

Shodou okolností druhý dědeček Jan Merta z Hradce Králové, když šel před mnoha lety do důchodu, začal vyřezávat betlémy. On byl povoláním chemik, miloval amatérské divadlo, to byl jeho velký koníček. Ale toužil zanechat po sobě něco hmatatelného, a tak začal vyřezávat kopie vambereckých a kralických betlémů, titěrné figurky. On je ohromně precizní člověk, v 92 letech stále vyřezává. Ruce se mu chvějou, oči moc nevidí, ale je to v srdci.

Nejsem schopen dosáhnout jeho řemeslné zručnosti. Když jsem dělal v médiích, uvědomil jsem si něco podobného. Že život letí jako blázen a že by po mně, stejně jako po něm, mělo něco zůstat. Cítil jsem, že potřebuju začít dělat rukama. Něco, co by dělalo radost, dokázalo vyloudit úsměv na tváři. Tak jsem zašel za dědečkem a poprosil ho, zda by mi půjčil nožik a špalík. Že si to jenom zkusím, a když to nepůjde, že toho nechám. To se stalo před 15 lety a už mě to nepustilo. Ba co víc, ještě jsem infikoval betlémářstvím svého tatínka. Můj začátek, to byly šesti, sedmicentimetrové figurky z lipového dřeva, zkoušel jsem je polychromovat, postavil jsem první betlémy. Dva jsem udělal pro své děti, že kdyby mě to přestalo bavit, aby

jim něco zůstalo. To jsem ještě nevěděl, že budu mít dvojčata! A protože můj tatínek je moc šikovný člověk, textilní inženýr, tak jsem mu řekl, zda by ty moje figurky dovedl rozpořhovat. Měli jsme potom jedno krásné léto, kdy jsme spolu chodili po zahradě a vymýšleli ty pohyby. Národně jsme si předváděli, kde má třeba sekáč pohyby v loktech a kde v rameni, jak to zjednodušit, abychom to zvládli. Postavili jsme první pohyblivý betlém se stovkou figurek, různé pohyby dělá asi 60–70 z nich. A od té doby řezeme, učíme ty dřevěné panáčky pohybu, vymýšlíme a občas nás napadne nějaká ztřeštěnost. Třeba jsme se dočetli, že je betlém v ořechové skořápce, tak jsme ho hned zkusili také.

?? Důkaz leží mezi námi na stole. Skořápka vlašského ořechu a v ní je malý betlémek. V jedné půlce Svata rodina, ve druhé Tři králové.

Tatínek udělal ještě zajímavější. To je větší ořech, takový ten papírák, a do něj umístil ještě menší figurky. Navzájem se trumfujeme, takže jsme se pustili i do lískového ořechu a už přemýšlíme, co je ještě menší. Napadla nás pecka od třešně, viděl jsem jednoho Číňana, který vyřezává pod lupou speciálními bruskami. A řezal do ještě menších věcí. Takže máme kam jít.

?? Figurky vyřezává Jakub stejně jako jeho otec Martin Sochor do lipového dřeva. Lípa byla symbolem ochrany, pomoci a lásky pro svou vůni, půvabnou korunu a vlídný stín.

I když tradiční kraličtí tvůrci řezali z čerstvých smrkových špalíčků. Vařili je v hrnci na kamnech a vedle měli hrnec s klijem, a tím to lepili. Ale představa, že bych manželce oznámil, že v naší kuchyni bude stále hrnec s klijem a hrnec s vařeným smrkovým dřevem, to by mně asi neprošlo. Bohatě stačí piliny. Proto jsme dali přednost lípě. Je měkká, poddajná a odpouští nedokonalost našich tahů, proto řezeme z lípy. Ale třeba na domečky a další betlémské stavby používáme karton, různé dřevo, technologické postupy volíme jako staří mistři. Ve starých betlémech, když se člověk podívá z druhé strany na kralické domečky, tak tam jsou často noviny z té doby. Takže i na mých stavbičkách jsou noviny, samozřejmě z dnešní doby. Dokonce, když jsem žádné zrovna neměl, klesl jsem tak hluboko, že jsem použil reklamní letáky nějakého obchodního řetězce, které jsem našel ve schránce. Protože si myslím, že lidoví tvůrci taky využívali, co našli doma a v blízkém okolí. Taky mechy, lišejníky.

?? Čím se taková figurka vyřezává? Předchůdci dnešních tvůrců používali obyčejný nůž, který měli doma. Hlavně, že byl ostrý. Nožiky, které Jakub vytahuje na světlo Boží, jsou mnohem jednodušší, než jsem předpokládala. Nic sofistikovaného.

Oni dřív byli schopní řezat s čímkoliv, já mám taky jenom jednoduché brity. Hrubý řez není technologicky složitý. Řezu rovnou z ruky, pro radost. Netrápím se tím, jestli je to podle nějakého modelu

(Betlém J. Sochora, detail

(Betlém Martina Sochora

Betlémy na chalupě

přesně kralická figura. Jako někdo zpívá, jak mu zobák narostl, já vyřezávám své figurky, jak je cítím. I domečky mám přehnaně barevné, protože si myslím, že by v tom betlémském výjevu měla být především radost. Musím ale říct, že mně moc nejdou zvířata, třeba vyřezat pěkného psa neumím. Když jsem vyřezal prvního velblouda, tak jsem se styděl dost dlouho. Ovečky mám možná docela pěkné, takové typicky jakubovské.

Figurky řezu částečně do zásoby, protože v létě často ještě nemám představu, co s nimi bude, kam přijdou. Já víc vyřezávám v létě. Sedím venku na zahradě, vyřezávám, potom přemýšlím, že to umístím do nějaké skříňky, nebo to nějak rozpohybujeme. Na začátku nemívám příliš jasnou představu, ale ono mě to řezání vždycy někam dovede. Mně se líbí ten proces zrodu, cesta bývá často důležitější než cíl. Ale taky s tatínkem plánujeme. Teď třeba lyžařský betlém, se sjezdovkou, lyžaři, kteří se budou hýbat. Figurky už mám připravené, ale ještě to nemáme rozchozené.

77 Smysluplná a radost přinášející je výroba betlémů. Přidanou hodnotou je vztah syn – otec – dědeček. Ne ve všech rodinách panují takhle idylické vztahy. V čase předvánočním je to radostné po-mýšlení. Mile starosvětské.

Děti mně pomáhají malovat figurky základovou bílou barvou a jako první zkoušejí

kvalitu pohybů, jestli se ty betlémy točí. Důležité také je, jestli v tom vidí to, co by tam mělo být vidět. Jsou, zaplatpánbůh, naprosto nekritické. Pokud vyloudíme úsměv na jejich tvářích, tak to funguje.

77 Sahat směji?

Musí! To, že se něco ulomí, je naše chyba. Znamená, že jsme to špatně postavili. A stejně je to při výstavách. Žádné cedulky „*Nedotýkejte se vystavených exponátů*“. Začínám většinou andělem. Svatá rodina je důležitá, Tři králové, darovníci, ale pro mě andělé představují bytosti, které mají v betlémech svou důležitou roli. Třeba děti na ně koukají dost často. Pro ně je betlémským favoritem Ježíšek, samozřejmě, miminko v jesličkách. A anděla vnímají jako takovou pohádkovou postavu.

77 První bylo co?

Když jsem prosil dědečka, ať mně vybere nějakou jednoduchou figuru, říkal, hlavně se nepouštěj do nohou, je složité rezat tu mezeru. První byl proto mnich, který nesl v podpaží Bibli, v hnědé splývavé kutně. Nohy nebyly vidět. Mám chalupu v Orlických horách, v takovém zapomenutém údolí. Tam u kachlových kamen vyřezávám. Někdy u toho přemýšlím o tom, kolik ti naši předci museli vyvinout úsilí, aby uživilí své děti, aby vůbec přežili. Figurky, které řezali za mrzký peníz, vykupovali od nich kontraktori,

Betlém Jakuba Sochora s městem

kteří je nosili prodávat do nížiny. Kolik oni těch figurek museli vyřezat, aby bylo na živobytí! Celé rodiny byly řezbářské. Ženy často dělaly přípravné řezy a otec rodiny, který byl nejzkušenější řezbář, dělal obličej. I malé děti pomáhaly. Ženy to potom zase barvily. Šlo o to, aby těch figurek stihli udělat co nejvíc, aby si mohli koupit mouku, máslo. Naštěstí žijeme v době, kdy nemusím řezbářit za máslo, ale skutečně pro tu radost.

77 Na co u toho myslíte?

Na nic, to člověk úplně vypne. Všechno kolem zmizí, svět přestane existovat. Když řezu betlémy, dvě hodiny nevím nic. Zčervenají mně uši, pohroužím se do vlastního světa a v rodině to toleruji. Tatínek vyřezává, tak ho chvíli necháme, však on se nám vrátí.

77 Rodinná sbírka dvorského dědečka Bohuslava Sochora se začala rodit před více než sto lety. Jeho vnuk Jakub začal s vyřezáváním a sbíráním betlémů v roce 2005.

Vyšli jsme ze sbírky dědy Bohuslava Sochora ze Dvora Králové nad Labem, který své betlémy odkázal svému synovi, mému otci. Plus jsme si uvědomili, že spousta krásných betlémů je ve špatném stavu. Lidé si jich neváží, vyvážejí se do zahraničí, doma nejsou k vidění. Zkrátka, každý rok koupíme jeden až dva

velké betlémy a dělá nám radost, když je lidé mohou vidět a potěšit se s nimi. Na přelomu loňského a letošního roku jsme třeba vystavovali v muzeu v Poličce, rok před tím na zámku v Pardubicích. Letos se pro nás otevřel malý prostor v Hradci Králové, galerie „Vystaveno“ mezi poštou a zimním stadionem naproti Krajskému úřadu. Začali jsme tam 22. listopadu a výstava potrvá do 8. prosince. Poprvé tam představujeme betlém ze Šumperka. Přivezl jsem ho ve staré vojenské bedně, rodina ho prodávala, protože pro něj neměla žádné využití. Je neuvěřitelně velký, úžasný. Objekty byly v dobrém stavu, u několika figurek byly ulámané a poztráčené ručičky, ale to už umíme. Jenom je složité trefit barvu, abychom se potkali s původní polychromií. Barva bývá časem vyšisovaná, nová se musí různě „lámat“, abychom se dostali co nejbliž k té původní. Přistoupit se k tomu musí s velkou pokorou, naši předkové byli opravdoví mistři.

Obecně lze říct, že u starých i nových betlémů figurka ožije v momentě, kdy se nakreslí oči. Přírodní dřevo dává tušit, jak bude vypadat, ale kouzlo imaginace ještě nefunguje. Pak se nabílí a začíná se malovat. Já třeba obličej dělá jako poslední. Dokud člověk nenamaluje oči a pusku, tak je figurka bez výrazu. Ale když udělá tečky očí a nad nimi obočí, tak najednou prokoukne, jakoby ten panáček pozdravil. Vycházím při tom z figurek, které mám po předcích. Snažím se přijít na to, jak to dělali ti, kterým nesahám ani po kotníky. Dělá třeba víc usměvavé figurky, ten úsměv se tam nebojím dávat. Starí betlémáři tam dávali, co znali ze svého okolí, z té své vesnice. Bývali tam tkalci a dřevorubci, dokonce fantazijní kulisy, viz Metelkův betlém v Jilemnici. Oni někde viděli obrázek byzantského města, tak ho tam dali. Některé variace na velbloudy jsou úžasné. Ti lidé velblouda v životě neviděli, takže má v lidovém podání třeba tři hrby.

Nedělám moderní betlémy, mobily ani klávesnice na nich nenajdete. Snažím se je dávat do doby minulé, tak to mám rád, tak to cítím. I když ... jednu pohyblivou figurku máme, kde jsme se trochu odchýlili

od betlémské scény. Udělali jsme řezníka se sekerou, který poráží vola. Ten vůl nejprve klekne na přední, pak na zadní a znovu se postaví, a to se opakuje. A v tom velkém pohyblivém betlému máme jednu takovou nebetlémskou scénu. Muž pije pivo z püllitru, zvedá ho, a za ním je žena, která mu hrozí válečkem.

(Pohyblivý betlém M. a J. Sochorových

Co vás nejvíc potrápilo?

V mechanickém betlému jsme chtěli mít mnicha, jak kroutí hlavou, dívá se doprava a doleva. Dostali jsme se ale do problému, že už jsme pod ním neměli dost místa pro převod toho pohybu. To se nám v první fázi nepovedlo, ale už to umíme, už víme, jak na to. Když nás něco trápí, děláme to tak dlouho, dokud na to nepřejdeme. Ono se to vždycky dá zjednodušit nebo nějak obejít. Pohyblivé figurky jsou poháněné pomocí drátků, vedených od vaček, umístěných na hřídelích v prostoru pod jednotlivými patry. Často, když jsme vymýšleli pohyb, přemýšleli jsme zbytečně složitě. Starí betlémáři bývali třeba seřizovači strojů, stavěli mlýny, takže vycházeli z praxe. Jejich řešení byla velmi jednoduchá, ale plně funkční. Pohon obstarává elektrický motorek. Přišli jsme ale na to, že dětem dělá velkou radost točit klikou, takže na boku menších betlémů jsou kliky a děti si mohou točit. Ony to úplně zbožňují, proto máme na výstavách jako bonus několikametrová prkna a na nich drobné mechanismy. Lyžař jede na

běžkách, myslivec střílí na jelena a ten vyskakuje, to mají děti ohromně rády.

Obavu máme o historické betlémy z naší rodinné sbírky. S těmi cestujeme jenom jednou v roce, máme je pečlivě zabalené, přepravu většinou zajišťují muzea svými pojištěnými vozy. Ale s těmi „naší výroby“ putujeme jako starí betlémáři. Ti s nimi chodili od vesnice k vesnici, nosili je jako batoh na břiše, pro zájemce skříňku rozevřeli a ukazovali. My jsme taky takoví potulní betlémáři, třeba malé pohyblivé betlémy 40×40 převážíme běžně tak, že je vezmeme „pod křídlo“ a jedeme. U prvního jsme měli problém s žárovkami, ty staré nám praskaly. Hlavně při změně teplot, když jsme betlém přenesli z chladu do tepla. Tak jsme žárovky vyměnili za teplé LED diody. Výhoda našich drátků, umožňujících figurkám pohyb, je, že v případě potřeby se to přitáhne a betlém zase funguje.

Ocenění Mistr tradiční rukodělné výroby Královéhradeckého kraje získali Jakub a Martin Sochorovi za předávání rodinné tradice znalostí, výroby a restaurování betlémů. Poslední otázka je tedy nasnadě. Co dál? Budou dvojčata pokračovat ve stopách tatínka, dědečka a pradědečků?

Moje děti nožíky ještě nedostaly, ale koupil jsem několik párů neprůřezných rukavic na výstavu, aby si návštěvníci mohli řezání figurek vyzkoušet. Potomci každoročně vystřihují betlémy z papíru, které pak malují. Vždycky mě překvapí koncepty betlémské scény. Jejich fantazie má křídla. Nejsou ničím ovlivněné, mají neuskutečné nápady, když uvažují o tom, co tam může být. Třeba synek postavil loni betlém z lega. Na materiálu nezáleží. Jde o poselství, pokoru, ale i hravost a vtip. Jde o to, aby betlém dělal doma radost celé Vánoce. Mám takový sen. Na stará kolena budu mít chalupu na horách a lidé tam budou za mnou přicházet potěšit se našimi betlémy. Úplně to vidím ... starý Jakub sedí s nožíkem v ruce na zápraží a vítá hosty. Pojdte dál. Z života čistého, z rodu královského, nám, nám narodil se.

Národní pout' do Říma 2019

11. 11. bazilika Santa Maria Maggiore

11. 11. modlitba českých a moravských biskupů v kapli sv. Klimenta

12. 11. koncert České nebe září, Lateránská bazilika

12. 11. koncert chval, kostel sv. Marcelina a Petra v Lateránu

12. 11. Vatikán, bazilika sv. Petra

12. 11. Vatikán, bazilika sv. Petra

30 let od kanonizace sv. Anežky

13. 11. Vatikán, setkání s papežem Františkem, bazilika sv. Petra

13. 11. bazilika sv. Jana v Lateráně, poslední mše sv. před návratem

13. 11. biskup Jan Vokál a autor sochy Daniel Ignác Trubač

13. 11. generální audience, setkání biskupů s papežem Františkem

13. 11. generální audience

13. 11. papež František s českými a moravskými poutníky

Kam se poděl advent ?

Pamatuji se na výrok jednoho kněze ohledně přípravného období na svátky Božího narození. Řekl asi toto: „**Boj o advent je v současné společnosti prohraná záležitost.**“

A svým způsobem má pravdu: zhruba už v říjnu se v obchodech začíná s vánoční výzdobou i nabídkou dárkového zboží, během listopadu začnou přibývat reklamy ve všech médiích, v marketech se hraje koledy (Jak lituji prodavače a prodavačky. Co asi poslouchají na Štědrý den doma?) a celý prosinec si lidé přejí pěkné vánoční svátky.

Není to jen v komerční oblasti. **Zmatek v chápání** tohoto období korunovali muzikanti při jednom pohřbu v dušičkovém období, kdy na závěr spustili Tichou noc.

Kdo ví, čím začíná advent?

Příznačné je i to, že v našich městech a vesnicích advent nezačíná rozsvícením první svíce adventního věnce (jako v kostele a snad i křesťanských domovech), ale – vánočního stromu. A pan prezident má zase při svatoštěpánském proslovu na stole rozsvícený adventní věnec – no není to zmatek?

Mnozí lidé spojují Vánoce s **oslavou sv. Mikuláše**. V církevním kalendáři ho máme už 6. 12. Ostatně je zajímavé, že mnohde na západě a severu Evropy a zvláště v Americe je Santa Claus spojený s nošením vánočních dárků. Nemyslím si, že by u nás mohl porazit obdarovávajícího Ježíška. Nicméně pořad je to lepší než v 50. letech u nás trapně vnucovaný východní soudruh Děda Mráz.

Místo rozjímání máme zboží ve slevě...

Pokojný advent s lucerničkami v rukou putujících farníků na roráty většinou vystřídaly roje světél aut, hledajících

místo k zaparkování u supermarketů, klid k společné modlitbě a rozjímání je nahrazen chaosem u zlevněného zboží a pokladen.

Ano, máme **adventní koncerty**, ale u nich se příliš nerozlišují adventní a vánoční skladby (upřímně řečeno některé adventní písně v kancionálu jsou ohledně textu víc vánoční než adventní). Máme pro to pochopení – např. školy chtějí udělat vánoční koncert v kostele a mají možnost se sejít jen před prázdninami, tak si tu radost z Ježíšových narozenin prostě protáhneme trochu dopředu.

Nicméně je to paradoxní – **Vánoce totiž pro většinu našich spoluobčanů končí na Štědrý večer** po zhlédnutí pohádky a rozbalení všech dárků – a nám křesťanům teprve začínají.

Takže jsme to s adventem opravdu prohráli?

A dá se s tím vůbec něco dělat? Jistě se ani my nevyhneme nějakému hemžení v obchodech, shánění, uklízení, zařizování – koneckonců to děláme pro

ty, které milujeme, a taky se zúčastníme koncertu nebo popijeme punč na adventní akci našeho města u rozsvíceného stromku a popovídáme si přitom se sousedy.

Je na nás, jestli pozlátku dodáme obsah

Ale pak je to na nás – jestli si během adventu najdeme čas na modlitbu v rodině u adventního věnce, jestli se zklidníme a kromě rorátní mše svaté se občas stavíme v kostele jen tak, uděláme si víc času na duchovní přípravu a pořádně se připravíme na předvánoční zpověď, aby komerční pozlátka, jakkoliv krásné a přitažlivé, mohlo mít i obsah – v radosti z toho, že Bůh touží být s námi a my můžeme být s ním.

To může být přitažlivým poselstvím také pro ty, kdo dosud nevědí, že Ježíš přišel i z lásky k nim.

Opravdu pokojný advent a požehnané svátky všem přeje

Význam historických výročí v dějinách národa

Národní dějiny jsou již obsáhlé a tak na každý rok připadají různá výročí. Podle počtu let, která nás od události dělí, jsou s různou silou připomínána. Stává se, že na jeden rok připadá i několik významných výročí. Vzpomínané události jsou přitom desítky i stovky let vzájemně vzdálené. Celkem neblahým rysem oslav je, že je zájem soustředěn vždy na jednu z nich a pak se odděleně slaví další. Vzpomínané události se nepropojí mezi sebou a poté se současnou situací.

Propojí-li se s ní (a tomu se nelze vyhnout) historická výročí paralelně, přinese to nedobrý výsledek. To se může projevit (a mnohokrát se to i projevilo) tím, že se výročí stane vítanou ideologickou zbraní a daná historická událost se pokroučí podle zájmu vládnoucí nebo jiné složky společnosti, v níž probíhá boj o moc. Někdy může vzniknout určitá interpretace, která se na dlouho ustálí a ušlechtilý mýtus (což tolik nevádí), nebo úplná lež (což vadí moc) se stanou novým faktorem dějin a ovlivňuje myšlení a jednání celých generací. Letos mimo jiné slavíme, tj. připomínáme si dvě události, které se odehrály v listopadových dnech před třiceti léty. Vyplynuly z různých dějinných linií, ale ty se setkaly určitě ne náhodou. Dvanáctý listopad, den svatořečení svatě Anežky České, a sedmnáctý listopad 1989, den útoku komunistické policie na tiché shromáždění studentů, do sebe zapadají s velkou příčinnou logikou. Poďvejme se na ně nejprve odděleně.

Svatá Anežka Česká

Když Anežka Přemyslovna 2. 3. 1278 zemřela, vysílena hladem, v klášteře Na Františku, nikdo nepochyboval o její svatosti. Byla již dlouho před tím všeobecně uznávanou duchovní autoritou. Vícekrát s vladařskou rozhodností vystoupila, když to země potřebovala. Bylo dobře

známo, že České království vyvedla z občanské války, kdy proti sobě stáli její bratr, Václav I., a jeho ambiciózní syn Přemysl Otakar II. Stejně tak bylo známo, že iniciovala obranu království v době tatarského vpádu. Její činnost se však projevovala i v dobách politického klidu a hospodářské prosperity. Dodnes je známa především jako zakladatelka kláštera a špitálu Na Františku. Méně už je známo, že je zakladatelkou řádu Křižovníků s červenou hvězdou, který z jejího majetku, jejím přičiněním a pod jejím vedením a vlivem založil špitály v jedenácti městech a menší charitativní a zdravotnická zařízení více než ve dvou stovkách míst. Tato velkoryse vybudovaná síť sociálních služeb při tehdejší hustotě zalidnění je impozantní. České království mělo po Francii takovou síť nejhustší v celé Evropě. Ohromující skutečností a svým způsobem celoevropskou senzací bylo, že odmítla sňatek s císařem Fridrichem II. a vstoupila do přísné a radikálně chudé řehole svatě Kláry. Moderně řečeno šlo o odmítnutí konzumního života v hojnosti, přepychu a moci a přechod k celoživotní ukázněné střídmosti a trvalé službě druhým. Ke kanonizaci této dobré princezny nedošlo. Z řady důvodů pokusy o to vždy ztroskotaly. Téměř nepřekonatelnou překážkou se nakonec stalo, že se nezachoval její hrob. Z toho pak vzešlo široce známé a tradované proroctví,

že v Čechách nastane mír a blahobyt, až bude její hrob nalezen, resp. až dojde ke kanonizaci.

Když se pak v závěru Husákovy normalizace rozbíhala katolická iniciativa známá jako Desetiletí duchovní obnovy národa, které vyhlásil František kardinál Tomášek jako přípravu k miléniu svatého Vojtěcha, proběhl první rok pod patronací tehdy blahoslavené Anežky Přemyslovny. Šlo o tak významný celospolečenský pohyb, že to vzbudilo ohlas v zahraničí. Jako podporu celé akce papež Jan Pavel II. bez dalších průtahů Anežku prohlásil za svatou. Přineslo to významnou vzpruhu, staré proroctví jevílo se jako docházející naplnění a jméno svatě Přemyslovny se ozývalo odevšad. Anežka jakoby znovu vstoupila na jeviště českých dějin a procházela se svým národem vším, co přinesla druhá linie, o níž jsme se zmínili.

Na málokteré události je tak dobře vidět určitou tradici jako na 17. listopadu. V roce 1989 uplynulo půl století od brutálního zákroku německých okupantů při pohřbu Jana Opletala. Řada popravených, stovky deportovaných studentů a univerzitních učitelů, uzavření českých vysokých škol bylo jasné předvedení moci a nastolení atmosféry strachu, čímž nacistická totalita odpovíděla na oslavu 28. října, Den československé

(Knižní tipy

Diecézní centrum pro seniory vydalo publikaci o stáří v Bibli

Diecézní centrum pro seniory Hradec Králové v těchto dnech vydalo publikaci *Stáří v Bibli*, jejíž autorkou je vedoucí centra Veronika Čepelková. Publikace je určena animátorům seniorů jako pomůcka k vedení společenství seniorů, a také seniorům a dalším zájemcům k osobnímu studiu, resp. formaci.

Jejím cílem je přiblížit čtenářům téma stáří v biblických knihách se zřetelem na poslání zástupců z řad seniorů a zároveň nabídnout prostor k zamyšlení nad postavením a úkolem starších lidí v současné církvi i společnosti. Při čtení publikace doporučujeme pročítat také samotné biblické texty, které se k danému tématu vztahují a na něž autorka v textu odkazuje. K dalšímu studiu zájemcům rovněž doporučujeme autorčinu knihu *Stáří* jako inspiraci k aktivitě, která vyšla v roce 2016 v nakladatelství Grantis. Autorem předmluvy je jezuita P. Jan Rybář.

Publikaci si můžete objednat a vyzvednout v Diecézním centru pro seniory, Velké nám. 32 (Nové Adalbertinum), 500 03 Hradec Králové, tel.: 495 063 661 nebo 737 215 328, e-mail: dcs@bihk.cz. Je také možné ji zaslat poštou. Publikace je nabízena za dobrovolný příspěvek. Náklady na tisk činí 90 Kč. *Stáří v Bibli* vydalo nakladatelství Jiří Bittner – TypoStudio, 62 stran.

Na pouti Velehradě se sešlo 150 tisíc poutníků, komunističtí funkcionáři byli veřejně vypískáni, 1985

nezávislosti. Touto oslavou se pak ve zpětném postupu dostáváme na linii úsilí a bojů při obnovení naší samostatnosti. Připomeňme tu, že na letošek připadá také výročí začátku 1. světové války. Její závěr úzce souvisí se vznikem Sovětského svazu, rozpadem Rakousko-Uherska a 17. listopadem jak v roce 1939, tak v roce 1989.

To, že se uvedené dva proudy paměti spojily, určitě vyvolává otázku, zda jde o pouhé náhodné setkání, nebo jde o něco hlubšího. Ptejme se tedy, zda a co mají tyto linie společného. Obě se vyznačují rysem obrany státu, tedy naší státní suverenity. Obě se týkají svobody. Také na obou najdeme rysy snahy po dosažení spravedlnosti a hledání a obhajobu pravdy.

S odstupem třiceti let můžeme při letošním výročí vidět listopad 89 v historické zkratce, bez nadbytečných detailů v jeho prvoplánovém i symbolickém významu. Je pravděpodobné, že při tomto výročí bude vznikat obraz, který se stane nadlouho kapitolou v učebnicích dějepisu a ustálí se jako obsah pojmu Listopad či Sametová revoluce. Dá se očekávat i to, že bude sveden spíše politický než odborný zápas o to, co vlastně je odkazem listopadu a kdo je dědicem a nositelem jeho ideálů. Za dané politické konstelace mohli bychom být svědky výsledků dosti bizarních. S trochou nadsázky např. toho, že bychom se dozvěděli, že za samet listopadové revoluce vděčíme

moudré rozvaze komunistické strany. Ta zamezila vojenskému řešení krize a vysvětlila soudruhům z lidových milic, kteří byli právem pobouřeni, že obhajoba socialismu nemají dělat konfrontačně na ulicích, ale vyřídit si to se svými dětmi doma domluvou, vysvětlováním, popřípadě páskem od kalhot. Ve své prozíravé moudrosti ustoupila dokonce tak daleko, že předala mladým a nezkušeným lidem vládu a pětadvacet let trpělivě čekala, až lidé pochopí, že pravdu má jejich učení. S bolestí sledovali škody, k nimž dochází, varovali, ale ctili demokracii jako přeci vždycky. Teď ovšem dostoupila krize takových rozměrů, že je třeba znovu převzít vedení státu. Dodejme: a pokračovat v leninské cestě u nás zahájené únorem 1948. Nemalá, možná i výrazně většinová část společnosti by to klidně přijala, což má jasnou příčinu.

Listopad 1989 ukončil éru Husákovy normalizace, která opřena o sovětské tanky navázala na zlopověstná padesátá léta. Došlo k obnovení svobody, demokracie a státní samostatnosti. Postupně se stále víc ukazovalo, že si s těmito hodnotami nevíme rady. Svobodu jsme pochopili jako stav, kde si každý může dělat, co zrovna chce. Došlo ke ztrátě kázně osobní i občanské. S tím jsme přistoupili k demokracii, o níž si dnes mnozí politici myslí, že umožňuje, aby se podle dané situace a s ohledem na personální obsazení státních rolí měnily i základní zákony. Ke státní suverenitě jsme přistoupili doma

Kněží Petr Pitha a Tomáš Halík stojí za Desetiletím duchovní obnovy národa, 1987

Kanonizace sv. Anežky České se stala předělem v dějinách bývalého Československa, 1989

i v zahraničí bez jakékoli zodpovědnosti. Zpochybnění těchto základních hodnot zákonitě vede k tomu, že jsou odmítány jako nevhodné. Zcela krátkozrace chtějí lidé změnu a nedomýšlí, čím mohou být nahrazeny.

Z listopadových dnů vystupují dnes dvě symbolické tváře, velmi odlišné. Václav Havel byl v daném okamžiku charismatický vůdce velikých ideálů. Jeho heslo „Pravda a láska musí zvítězit nad lží a nenávistí“ platí, ale musí být realizováno. Bohužel nebylo realizováno od chvíle, kdy jsme měli začít budovat stát. Druhou tvář je Anežka Přemyslovna. Chránila a povzbuzovala. Přehlédli jsme, že její odkaz je aplikačním návodem k Havlovu heslu. Anežka byla na rozdíl od Václava Havla opravdový státník, který vede národ pod tímž praporem, ale dělně v každodenním životě. Chceme-li navázat na listopadové vítězství, musíme pozvednout listopadový odkaz, který zplaněl a zůstal nenaplněn. Tento odkaz vidím právě v tom, že burčující heslo Václava Havla, které přivedlo národ k probuzení, budeme každý, vždy a kdekoli naplňovat skutky, jak to celý život konala a učila druhé svatá Anežka.

Jak se dá pozvednout odkaz listopadu 1989

Vzhledem k tomu, že naše politická reprezentace ztratila kredit tak rozsáhle, že i nový politik je stížen apriorní nedůvěrou

a dostane se do sítě neblahých vztahů, které politickou sféru prostupují, je málo pravděpodobné, že ideály listopadové revoluce pozvedne politik. I kdyby se to někomu podařilo, musil by přesvědčit většinu společnosti, že se má chovat zásadně jinak. Musil by na všechny občany vznést požadavek ukázněnosti, umírněnosti, spolehlivosti ve spolupráci, zodpovědnosti při každém rozhodnutí a činu. Narazil by na obtíže dané morální krizí, ale také poklesem zdravého uvažování. Stále častěji se setkávám s docela mladými lidmi, kteří nedovedou užívat nejzákladnější pravidla logiky. V debatě je při velké trpělivosti možné přivést je ke správnému řešení dané otázky, ale část z nich se uchýlí za dvě nepřekonatelné barikády. Jde o dva výroky. První je: *Máte pravdu, ale všechno je individuální*, takže váš obecný úsudek je nereálná pitomost. Druhý je ještě silnější: *Dobrá, to je váš názor, ale já mám právo na svůj názor a ten je jiný*. Kdybychom takové výroky brali vážně, nebude platit jediný zákon a budeme vedle toho, co platí, musit brát vážně i názor, že zeměkoule je kostka, kolem níž obíhá měsíc, který za sebou strhává Slunce.

Pozvednout odkaz listopadu vyžaduje, abychom se vrátili k výchově včetně sebevýchovy a abychom rozumně odmítli bezbřehost v podstatě správných zásad. Nelze přeci přijmout, že blázen zbavený svéprávnosti má mít všechna práva jako člověk psychicky a mentálně zdravý

s jedinou odchylkou, že za své činy není zodpovědný. Obrodu mravů a obnovu zdravého (selského!) rozumu nelze nařídít. Musí vzejít ze zdola a přejít v dlouhodobé úsilí. V naší historii máme skvělé příklady, že to jde. Národní obrození i listopad 1989 byly celonárodním pohybem. Uvolnit takový proud ovšem musí dostatek statečných a odhodlaných lidí. Svým způsobem je mechanismus takového hnutí jednoduchý. Stačí říct, že se mi nelíbí míra hádek a lží. S tím jedinec sotva pohne. Má však možnost si od obojího odpočinout ve své rodině a na svém nejužším pracovišti. I to chce odvahu, ale nechcete to zkusit? Nezapomeňte, že to bude mít vliv, protože dobré vzory vychovávají.

Listopadové vítězství 1989 nespadlo z nebe

Obávám se, že lidé bez zájmu o historii, a je to bohužel mnoho mladých lidí, trpí představou, že listopad roku 1989 začal tak, že pár studentů šlo oslavit padesáté výročí 17. listopadu 1939, byli napadeni policií, což vyvolalo nechuť. Pak se roznesla zpráva, že nějaký student přišel při tom o život a na protest proti tomu studenti vyhlásili stávkou a okupovali budovy univerzit. To nějak přimělo Václava Havla k myšlence, že je vhodný okamžik, aby vystoupili chartisté, a do pár dnů bylo všechno hotovo. Zástupy lidí na náměstích cinkaly klíči – a byla svoboda. V tu chvíli to vypadalo jako zázrak. Svoboda,

demokracie, samostatnost se vrátily, jako když s prvními teplými dny přiletí po dlouhé zimě vlaštovky.

Tato zdánlivá snadnost zasadila naši společnost dvě těžké rány. Na jedné straně si málokdo vítězství vážil a lidé si povětšinou mysleli, že započatý zázrak bude působit samovolně dál. Nezačali jsme po snadném vítězství pořádně pracovat na jeho rozvinutí a uskutečnění, na jeho převedení do reality budování státu. Na druhé straně došlo k tomu, že se zapomnělo, že listopadu předcházela dlouhý zápas, ve kterém mnoho lidí utrpělo nejednu krutost, a mnoho lidí při něm položilo život. Navíc to vede k představě, že celá ta totalita byla v podstatě pouze byrokratická pitomost, často velmi směšná a zábavná, jak to předvádějí různé filmy, a že tedy není co řešit. Pro morálku společnosti to může být osudné.

Je tedy zapotřebí ukázat, že listopad z nebe nespadl. Zápas a cesta k němu začaly ihned po komunistickém puči v únoru 1948. Komunisté pod přímým odborným vedením sovětských expertů z KGB zahájili odstraňování všech potenciálních vůdců případného odporu, což vedlo k procesům namířeným proti „nebezpečným“ částem společnosti. Postupně byli likvidováni důstojníci (často hrdinové odboje), demokratičtí politici, kněží, Sokolové, Orli, představitelé studentů, literáti, ... V podstatě všichni, kdo mohli zvednout zbraň, nebo jen ruku, nebo i jen hlas. Mimořádně kruté bylo vystoupení proti rolníkům, kteří se bránili kolektivizaci. Mezi postiženými na začátku komunistické diktatury bylo vysoké procento lidí, kteří byli perzekvováni v době nacistu. Ukazuje to, že oba zřudné systémy

měly nejen oponenty téhož charakteru, ale i spousty dalších společných rysů.

Prvé dvacetiletí komunistické totality vyústilo do Pražského jara. Jeho příčinou bylo zjištění, že tvrdý třídní boj a policejní stát, pracující se setrvalým strachem, podvazují kreativní sílu společnosti až ke kritickým stavům. Děs navozený brutálníou padesátých let měl charakter jakési narkózy, která byla udržována přesně kalibrovánými dávkami dalších represí, kdykoli ve společnosti ožíval kritický pohled na situaci. Myslím, že snaha o změnu, která probíhala uvnitř komunistické strany a řešila otázky vnitrostranické demokracie a pokusu oživit společnost, byla umožněna především posunem o jednu generaci. Právě o generaci mladší lidé se opřeli o vývoj západních komunistických stran a změny v kremelském centru.

Starý zápas demokratů s totalitou se tehdy projevil v hnutích jako Klub angažovaných nestraníků (KAN) nebo K 239, v němž se organizovali političtí vězni odsouzení podle § 239 trestního zákona. Šlo o paragraf, který umožňoval z vážného zločinu podvracení republiky osočit téměř kohokoli, uvedený do trestního zákona nedlouho po únoru 1948. Pozornosti uniká, že se obnovovala činnost mnoha potlačených nebo zakázaných organizací, jako např. Skaut. Nejradikálnější očistou prošla tehdy organizace kněží. Pod názvem Hnutí koncilové obrody, které se dovolávalo II. vatikánského koncilu, vystoupila řada kněží, kterým byl odňat státní souhlas k výkonu duchovenské práce a pracovali většinou ve zcela podřadných postaveních v civilních zaměstnáních, vzdělaných laiků a tajně vysvěcených kněží. Hnutí nebylo omezeno na katolickou církev, bylo jasné ekumenické. V nejpočetnější katolické církvi došlo doslova k revolučnímu převzetí moci, kdy na bouřlivé schůzi byli zkompromitovaní činovníci donuceni abdikovat a odejít. Do čela hnutí katolického duchovenstva byli zvoleni jiní lidé. Současně byly také vyměněny redakce katolických periodik a dosaženy změny ve vedení knižního nakladatelství.

Obsazení Československa bratrskými armádami v srpnu 1968 se neobešlo bez

mrtvých, i když bylo jasné, že proti masivní vojenské přesile nelze vůbec nic udělat. Průběh srpnových dnů by si zasloužil samostatný článek, protože střet hrubé síly s intelektem a duchem pokoreného národa je unikátním případem v dějinách.

Otevřelo se druhé dějství komunistické totality známé jako Husáková normalizace. Její počátek byl poznamenán dvěma výkřiky národního svědomí. Upálení Jana Palacha na pár dnů ovládlo atmosféru v zemi. Naproti tomu stejný čin Jana Zajíce se státní moci podařilo hodně odstínit. Tyto výkřiky zvedly svobodný svět, ale kromě solidarity nenastalo nic. Snad to, že si vedení KSČ uvědomilo, že nelze použít scénář z let padesátých a zahájilo postupné utahování šroubu. Za čas došlo k podivné dohodě o lži. Státní moc se spokojovala s loajalitou společnosti, která ji lhala. Loajalita se vyjadřovala tím, že společnost předstírala, že věří lžím o úspěšném vedení státu a radostném životě. Vznikala tzv. šedá zóna, v níž existovaly drobné výhody za službičky a vzorné chování. Ustaloval se určitý životní styl a takto vymezený a omezený život byl přijímán jako samozřejmost. Morální páteř národa se stále víc křivila, protože ve světlejší části šedé zóny byly službičky skoro bezvýznamné (např. péče o nástěnku ROH a účast na prvomájové manifestaci zredukována na krátký pozdrav kádrových dohlížitelů), ale na temném pólu šedé zóny šlo o udavačství, popř. přijetí role veřejně osočit druhého člověka, který měl být nějak existenčně postižován.

Vážným projevem nesouhlasu s tímto stavem a upozorněním, jaký má nejenom morální, ale i ekonomické důsledky, bylo

☛ Pohřeb Jana Opletala, 1939

☛ Charta 77

☛ Pohřeb Jana Palacha, 1969

☛ Sametová revoluce v listopadu 1989

prohlášení Charty 77. Při ní se ukázalo, že jsme společností šedozónovou. Značný souhlas s obsahem Charty 77 se nijak neprojevil. Chartisty se státní moci podařilo izolovat jako nepočetnou skupinu. Přesto došlo ke změně. Hlas kritiky se ozval, i když jakoby do prázdna, a státní moc si uvědomila, že musí bdít. Všeobecně se přitvrdilo. Sem tam došlo k nějakému střetu, ale oponenti režimu byli vždy rychle umlčeni. Mezi padesátými léty a dobou normalizace byl obrovský rozdíl, ale představa, že normalizace nebyla tvrdým policejním režimem, je nesprávná. I v Husákově době byli političtí vězni a byli i mrtví v jejich řadách. Při zdánlivém i skutečném uvolnění byly oprese a vydírání na každém kroku.

Zlomovou událostí se stala Velehradská pouť v roce 1985 při oslavě výročí 1100 let od úmrtí sv. Metoděje. Pouti nejrůznějšího charakteru dělaly státní bezpečnosti už předtím vzrůstající starosti, protože se stávaly stále početnějšími. Vedle věřících chodili na ně i sympatizanti. Nedělo se při nich, ani se neříkalo, nic protistátního, ale prostý fakt, že se tmářská a v posledku silně opoziční ideologie rozmáhá, úplně stačilo. Policie proto dělala nejrůznější obstrukce. Velehradská pouť 1985 byla vítanou příležitostí a dissent ji plně využil. Přes obrovské obstrukce na Velehrad přišlo nejméně sto padesát tisíc lidí. Snaha přeměnit pouť v mírové shromáždění oslavující předchůdce a nositele

východní (rozuměj ruské a sovětské) kultury, která je dnes představována záštitou míru a socialismu, Sovětským svazem, skončila vypískáním komunistických lídrů, kteří zde chtěli promluvit. Státní moc byla konfrontována s masami. Podobně zapůsobila petice žádající náboženskou svobodu, kterou inicioval neohrožený prostý věřící Augustin Navrátil a kterou podepřel František kardinál Tomášek. Petici podepsalo více než půl milionu lidí. Opět to nebyli jen praktikující věřící. Sympatizanti i dissent však plně chápali, že jsou to církve, kdo může být hlavní silou změn.

Policie tehdy posílila dohled nad hlavními disidenty a mapovala dění v církvi. Incidentů a omezování jednotlivců přibývalo. V návaznosti na Velehrad vyhlásil kardinál Tomášek Desetiletí duchovní obnovy národa. Bylo vyhlášeno jako příprava na milénium sv. Vojtěcha († 997). Ideově šlo o práci dvou tajných katolických kněží, T. Halíka a P. Piňhy. Desetiletí, které by si rovněž zasloužilo podrobný rozbor, bylo zahájeno Rokem blahoslavené Anežky a zdravotníků. Na hlavní pouť v Doksanech se sjelo víc než 15 000 lidí. Co to vyvolalo, popsali jsme už výše.

To vše probíhalo ve změněné politické situaci, protože v imperiální zemi probíhala Gorbačovova perestrojka a v satelitních státech docházelo k politickým krizím. Komunistické impérium bylo

ekonomicky vyčerpáno a bylo na rozpadnutí. Přesto to byla obrovská ozbrojená síla, která se mohla na svém území kdykoli plně prosadit. U nás se ozývaly další a další kritické hlasy. Připomeňme Kruh nezávislé inteligence, který začal věčně a veřejně upozorňovat na chybná řešení různých problémů. Všechna historická výročí byla doprovázena demonstrativními shromážděními, která policie brutálně rozháněla. Palachův týden v Praze, demonstrace v Bratislavě, srpnové výročí byly předzvěstí všeobecného střetu. K němu došlo po policejním napadení vzpomínkové akce studentů 17. listopadu.

Na závěr uvedme několik číselných údajů. V době komunistického režimu bylo popraveno několik stovek lidí, počty politických vězňů v letech padesátých a šedesátých kolísaly kolem sedmi tisíc. Stovky z nich zahynuly ve věznicích. Další mrtví byli na celé hranici se svobodným světem. Počet vším tím přímo zasažených a na svobodě persekovaných byl dva a půl až tři miliony lidí. Nepřímo (vzdálenější příbuzní a přátelé postižených) asi trojnásobek a přirozený, ničím politicko-policejním nepodvázaný, život ztratili všichni. Připomeňme slavný výrok premiéra Štrougala při čtyřicátém výročí Vítězného Února: „Výkonali jsme velké dílo, soudruzi. Ano! Vykonali!“

Mrazivé teplo domova

Rodina je, byla a vždy bude základní stavební jednotkou společnosti. Plní funkce, které jsou širokou společností nenahraditelné – biologickou, socializační, ekonomickou a v neposlední řadě emocionální, tedy ono známé teplo domova, spočívající v klidu, vzájemné lásce, důvěře a pochopení. Bohužel, právě klid rodinného hnízda dlouhodobě narušuje negativní a odsouzeníhodný sociálně patologický jev **domácího násilí**.

Tam, kde by nám mělo být nejlépe, kdy bychom měli prožívat souznění, štěstí a spokojenost, číhá zloba, nevypočitatelnost, strach a zoufalství. Dá se taková těžká životní situace poznat zvenčí? Proč se tomu nejsou schopny oběti bránit? A jak jim je možno pomoci? Církevní společenství obětem domácího násilí poskytuje bezvýjimečnou pomoc již desítky let, v královéhradeckém regionu konkrétně pomáhá Intervenční centrum, které zřizuje Oblastní charita Hradec Králové. Intervenční centrum funguje pro osoby ohrožené domácím násilím, jež se samozřejmě nedotýká pouze žen, ale také mužů, v širším pohledu pak také násilí páchaného v domácím prostředí na starých lidech. Jakákoliv jeho forma ohrožuje nejen přímé účastníky, ale zásadní mírou také děti, které v takové rodině žijí a násilné chování buď přímo vidí, nebo jsou s jeho následky sekundárně konfrontovány. Třeba tím, že když se ráno vzbudí nebo přijdou ze školy, je rozbitý nábytek či nádobí, maminka má modřiny, nebo tatínek není doma.

Domácí násilí představuje jakýsi začarovaný kruh, či spirálu, a neomezuje se pouze na násilí fyzické, ale i psychické, ekonomické a dokonce sexuální. Jednotlivé formy se prolínají a u většiny případů jsou přítomny v plném počtu. Přicházejí často plíživě a nenápadně a roztácejí tak o to více onu spirálu, ze které se dá jen velmi těžko odejít. Takovou zkušenost má za sebou i dvaatřicetiletá Milena. „S Petrem

to byla láska na první pohled, od prvního ročníku na vysoké. Rychle jsme vytvořili tzv. ideální pár, pro sebe i pro okolí. Po škole jsme nastoupili ve stejné firmě, ale Petr měl docela časté pracovní problémy. Už dřív jsem si všimla, že při stresu reaguje extrémně podrážděně – dokonce jednou, když napodruhé neudělal nějakou zkoušku, rozmlátil notebook,“ vypráví s velkou lítostí v hlase Milena. Snažila jsem se o všem s Petrem mluvit ve chvílích, kdy byl klidný a litoval svého chování, ale k ničemu to nevedlo. Když čekali příchod prvního dítěte, zdálo se, že se Petr na čas uklidnil, ale po několika měsících se zase vše začalo měnit k horšímu, nebyl spokojený v práci, pil, když přišel domu, křičel, nadával, obviňoval. Pak ji zase uhodil, a zase znovu. „Facka v opilosti, říkala jsem si nejprve,“ dodává Milena, „když vystřízlivěl, omlouval se, sliboval.“ Svalování viny na alkohol je velmi častým omylem

v problematice domácího násilí, skutečná vina je ale na straně pachatele. Alkohol zde působí pouze jako urychlovač či posilovač násilné akce. Rozhodně se nedá počítat s tím, že bez alkoholu by se násilník už choval tak, jak se sluší a patří.

Milena i Petr padali do problému víc a víc. „Petr mě totiž začal skutečně bít, v podstatě denně a úplně bez důvodu. Navíc mi přestal dávat peníze na domácnost. Měla jsem jen peněžitou pomoc v mateřství a nic jiného, ale on vyžadoval, abych platila v podstatě vše kromě hypotéky – jídlo, drogerii, plenky... hrozně se například zlobil, když nebylo uvařeno podle jeho chuti. Vůbec neposlouchal, když jsem mu jasně ukazovala, že to prostě nemůžu uplatit, ani mu koupit jeho oblíbené lahůdky, pokud chci mít dost jídla pro dítě, dělala jsem mu ekonomickou rozvahu, ukazovala účty, že si skutečně pro sebe vůbec nic nekoupím. Ne. Prostě s ním nebyla řeč. Už jsem byla v koncích, nevěděla jsem, co dělat, jak se chovat, jak ochránit sebe i naši dceru, která se čím dál víc tatínka bála.“

Milena si sáhla na úplné dno. Nevěděla, co udělat. U obětí dlouhodobého domácího násilí se bohužel často vytrácí vůle situaci nějak změnit nebo proti tomu, co se doma děje, nějak zakročít. Postupem doby se stanou zcela závislé na násilnickém partnerovi, protože zpočátku se domnívají, že když se podřídí jeho nátlaku, když budou dělat přesně to, co po nich chce, tak bude klid. Ale to je obrovská

chyba. Násilník si vždy najde něco jiného, co mu vadí, tedy co mu poskytne záminku pro agresí. Navíc oběť často izoluje od okolí, třeba tím, že jí zakazuje stýkat se s přáteli nebo rodinou, a když zákaz poruší, přijde trest. A oběť poslechne. Když by se pak jednou rozhodla odejít, zjistí, že nemá kam, navíc většinou okolí nevěří, že je u nich něco špatně kvůli fenoménu dvojí tváře pachatele, kdy násilník je skutečně často na první pohled někdo, do koho by to okolí nikdy neřeklo, a oběti se prostě nevěří. I proto v České republice existují intervenční centra, která poskytují pomoc obětem domácího násilí a spolupracují s policií v případech, kdy zasahuje u domácího násilí a dojde na tzv. institut vykázání. V rámci něj musí společně obydlet pachatel opustit na dobu deseti dnů a v tom období může oběť nabrat sílu, a to i s pomocí pracovníků intervenčního centra, kteří ji kontaktují a pomohou situaci řešit. Intervenční centrum Diecézní charity poskytuje kromě akutní pomoci obětem i rodinou a skupinovou terapii, a pracuje s pachateli i pachatelkami, kteří často chtějí své chování změnit, ale nevědí jak, sami si zkrátka nedokáží pomoci. Oběť má tak šanci opravdu si nechat pomoci a nezůstává sama.

Tam, kde bychom měli žít v pohodě a bezpečí mezi svými blízkými, se odehrávají dramata, o kterých okolí nemá ani potuchy. Partnerské domácí násilí. Násilí na těch nejbližších, na těch, které jsme si sami vybrali jako průvodce společným životem. Pachatelé bývají převážně muži, ale stále častěji se ve statistikách objevují rovněž ženy.

O jak velké procento pachatelek se jedná, lze jen těžko statisticky podchytit. Na prostá většina obětí domácího násilí pomoc nevyhledá, a u mužů to platí stejně tak jako u žen. To, co však charakterizuje téměř všechny oběti domácího násilí, je pocit bezmoci. Pavel si jej zažil na vlastní kůži. „S manželkou to samozřejmě z počátku bylo pěkné. Když jsme se vzali a začali spolu bydlet, postupně se projevila její vznětlivost. Nejdříve se tak trochu vztekala nebo „urážela“, když se jí něco nezdalo. Třeba špatně umyté nádoby. Čekala, že se budu omlouvat, prosit, aby se

Pokud potřebujete vyhledat pomoc i vy, neváhejte se obrátit na

Intervenční centrum Hradec Králové

**Kotěrova 847, 500 03
tel. 495 530 033; 775 591 383
intervencni.centrum@charita.hk**

nezlobila, donekonečna. Pak třeba začala zamykat přede mnou byt a nechávala klíče v zámku zevnitř, musel jsem přespávat ve sklepě, protože jsem nechtěl dělat scény po domě, ani v rodině,“ vypráví Pavel, který si už během prvního roku manželství zažíval úplné peklo. Jeho žena velmi rychle přešla k násilí. „Ničila moje věci, například z okna vyhodila mou sbírku známek, nebo skoro polovinu mého oblečení do kontejneru. Začala být postupně i fyzicky agresivní. Ve vzteku po mě hodila hrnek, skleničku, nebo jednou i vázu. Později přitvrdila. Seděl jsem u stolu, vzala vařečku a praštila mě zezadu do hlavy, nebo mě mlátila přes záda. Pak používala dokonce velký kuchyňský nůž. Úplně všechnu energii jsem v podstatě dával do toho, abych se proti ní nepostavil, protože mi bylo jasné, že by toho okamžitě využila a zavolala policii, přičemž bych za pachatele byl označen já, pořád pro mne bylo vlastně i nemyšlitelné fyzicky se postavit ženě,“ dodává s velkou lítostí v hlase.

To, co Pavel prožíval dlouhých šest let, se postupně opakovalo stále častěji a ve svých projevech zhoršovalo. Trpěl tak typickým intimním terorismem, jak se opakujícím se etapám násilných útoků partnera a stupňováním jejich četnosti i intenzity říká. Násilí má v tomto případě společného jmenovatele – motivaci ovládat, kontrolovat a zastrašit partnera. Nejnovější prameny uvádějí tři procenta ženských pachatelek této nejtěžší formy domácího násilí. Těch, které se k násilí uchylují, ale ne tak systematicky a často, je však více.

Pavlova manželka vykazovala i další typickou charakteristiku, kterou teorie nazývá fenomén dvojí tváře. „Milá, usměvavá, společenská, starostlivá partnerka na

návštěvě i ve společnosti. To bylo strašné, nesnesitelné. Jak za návštěvou zapadly dveře, nebo jsme třeba nastoupili do auta, začala mi hned hrubě nadávat a vztekat se, tedy chovat se tak, jak bych já sám do ní nikdy předtím neřekl a nikdo z našeho okolí jistě také ne,“ vysvětluje Pavel svou motivaci, proč násilí tak slouhu trpěl a nevyhledal pomoc.

Jeho situaci vyřešila náhoda. „Jednou, když se po mně zase hnala s nožem, jsem po něm neopatrně sáhl a rozřízl si ruku. Musel jsem na pohotovost na sešití, kde sloužící doktor byl můj spolužák ze školy. Ta celá situace na mě dolehla, a přestože jsem ji označil nejprve samozřejmě za nehodu, nakonec jsem mu to, co se děje u nás doma, v kostce vyklopil. Odkázal mě do intervenčního centra, ale asi mu bylo jasné, že tam nepůjdu. Po pár dnech mi zavolaal, sešli jsme se, ale on s sebou přivedl svého kamaráda, sociálního pracovníka, díky jehož pomoci to po čase celé skončilo,“ dodává Pavel.

Pokud ve vašem vztahu prožíváte právě takové situace, nezapomeňte, že vždy existuje cesta pomoci. Třeba Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím, kde naleznete veškerou pomoc, kterou budete potřebovat. Neváhejte si nechat poradit a pomoci, domácí násilí není normální, není přirozené a rozhodně není v pořádku. Nejvíce jim trpí právě vaše děti, které jsou jeho svědky, nebo jsou s jeho následky pravidelně konfrontovány, třeba tím, že vidí modřiny, rozbité nádoby, ale především proto, že velmi dobře procítují špatnou a strachuplnou rodinnou atmosféru, i když se zrovna „nic neděje“. Taková rodina není zdravá a milující. Pamatujte, že děti, které v takových rodinách vyrůstají, se v naprosté většině případů sami v partnerství stávají oběti nebo pachatelem. To, že se svěříte, či násilí ohlásíte, nemusí znamenat konec vztahu. Odborníci vám naopak mohou pomoci partnerství i úplnou rodinu zachránit.

Martina Hrušková)

Převzato s laskavým svolením ze Setkání, měsíčníku Českobudějovické diecéze.

(Knižní tipy

Nakladatelství Portál

Portál, s. r. o., Klapkova 2, 182 00
Praha 8, t. 283 028 111, www.portal.cz
FB: nakladatelstvi.portal

Jarmila Tolimátová

Vykročte z úzkosti

Trénink pro dospělé

Úzkost umí životní prostor zúžit a vyplnit a někdy stačí nový úhel pohledu či tip, co přestat dělat, aby se úzkost začala vytrácet. Drobné příklady ze života pomohou úzkostným čtenářům přinést zážitek, že nejsou sami, a jejich příbuzným přiblíží jejich prožitky. *Brož., 168 str., 259 Kč*

Zuzana Pospíšilová

Štěpánův podivuhodný stroj

Štěpán je neobyčejně zvědavý kluk, jakmile je v jeho dosahu nějaký přístroj, hned zkoumá, jak funguje a jak by se ho dalo využít. Co se stane, když se takový kluk ocitne sám v noci s velkými starožitnými hodinami? Mimo jiné příběh o Štěpánovi dětem nenásilně a hravou formou osvětluje základní terminologii spojenou s určováním času. *Váz., 64 str., 225 Kč*

(Předseďa poutního výboru biskup Jan Vokál představuje sochu Koruna sv. Anežky papeži

Papež František českým poutníkům: „Kéž se za vás sv. Anežka přimlouvá!“

Středeční pravidelné audience se 13. 11. 2019 na náměstí sv. Petra zúčastnilo na čtyři tisíce poutníků z České republiky, kteří papeži předali **dar – sochu Koruny svaté Anežky České** a částku 1,2 milionu Kč pro chudé. Ve svém pozdravu Svatý otec připomněl svatořečení sv. Anežky a povzbudil poutníky z naší vlasti, aby žili s novým nadšením podle evangelia mezi tolika spoluobčany, kteří Pána Ježíše ještě neznají.

Za mírně deštivého počasí se audience na náměstí sv. Petra zúčastnily desetitisíce poutníků z celého světa. Velkou skupinu tvořili poutníci z České republiky, kteří se s papežem Františkem setkali v rámci národní pouti do Říma. Děti ze spořilovské farnosti sv. Anežky České čekal velký zážitek – mohly se svést s papežem Františkem přímo v jeho papamobilu. Poutníky doprovázeli čeští a moravští biskupové a přítomna byla také vládní delegace.

Na čtyři tisíce poutníků z ČR pozdravilo papeže

Poté, co bylo shrnutí katecheze přeloženo do sedmi jazyků, obrátil se Svatý otec k poutníkům z České republiky: „*Srdečně vítám poutníky z České republiky společně s kardinálem Dominikem Dukou z Prahy, arcibiskupem Janem Graubnerem z Olomouce, se všemi biskupy Čech, Moravy a Slezska a společně s představiteli*

veřejného života. Jste zde dnes proto, abyste si připomněli výročí kanonizace sv. Anežky České, kterou uskutečnil zde v bazilice sv. Petra před třiceti lety sv. Jan Pavel II. Kéž se sv. Anežka, kterou zde připomíná vámi přinesená socha, za vás i nadále přimlouvá. Kéž s novým nadšením žijete podle evangelia mezi tolika spoluobčany, kteří Pána Ježíše ještě neznají, a nasazujete své síly pro společné dobro. Finanční sbírka pro chudé, kterou jste uskutečnili ve jménu sv. Anežky, je toho krásným znamením. Srdečně vám děkuji. Ať vám všem Pán požehná!“

Jeho pozdrav tlumočil do českého jazyka P. Milan Glaser z Radio Vaticana.

Dar pro papeže

V závěru audience předal biskup Jan Voškál, předseda poutního výboru, papeži mimořádný pamětní dar. Jedná se o sochu Koruny svaté Anežky České, umělecké dílo z dílny akademického sochaře Daniela Ignáce Trubače. Toto dílo měří 230 cm, váží téměř 400 kg a ve svém středu počítá i s možným umístěním relikvie sv. Anežky, pokud po více jak 700 letech dojde

k nalezení jejího hrobu. Svatému otci se socha velmi líbila a v současné době se zvažuje, kde bude umístěna.

Na podstavec sochy, na kterém je umístěna samotná svatoanežská koruna, byly mimořádnou metodou otištěny otisky palce jak biskupů, kněží, významných osobností, ale i běžných věřících z farností. Další otisky prstů tisíců dárců byly otištěny na ruční papír z papírny z Velkých Losin a jsou uloženy ve schránce o velikosti 160 cm, která je umístěna v podstavci sochy. Kromě sochy byl papeži Františkovi předán také finanční dar pro chudé s konečnou částkou 1,2 milionu Kč. Peníze byly vybrány během sbírky, která probíhala od 1. června až do 31. srpna 2019 na území celé ČR.

Začátek a závěr audience doprovodily čtyři sbory z České republiky: Sbor Stojanova gymnázia Velehrad, Collegium Horense z Teplic, Brněnská schola mládeže a sbor z Mostu. Náměstím zazněla také česká národní hymna.

www.cirkev.cz

Fotoreportáž z pouti na str. 18–19

Kněží a jáhni se sešli v katedrále

Kněží a jáhnové, kteří vykonávají duchovní službu na území královéhradecké diecéze, se v pondělí 18. 11. společně s diecézním biskupem Janem a pomocným biskupem Josefem shromáždili při kněžském dni v katedrále Svatého Ducha, kde před tímto společenstvím zároveň přijalo při mši svaté kandidaturu třináct adeptů trvalého jáhenství.

(Knižní tipy

Nakladatelství Paulinky

Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1
t. 224 818 757, objednavky@paulinky.cz
www.paulinky.cz

Anna Penna

9 dní k přiblížení se tajemství Vánoc

Nověna inspirovaná zamyšleními papeže Františka z exhortace *Amoris laetitia* (Radost z lásky). Na každý den připadá jedna z událostí spjatých s Ježíšovým narozením. Ponořme se do tajemství Vánoc, aby přetvořilo náš život. Brož., 80 s., 95 Kč

M. Jacques – G. Amaury (ed.)

Mnich v zajetí islamistů

Poutavé svědectví otce Mourada, který prožil téměř pět měsíců v zajetí islamistů. Pravdivý životní příběh, ve kterém víra vítězí nad násilím, naděje nad nespravedlivostí a milosrdenství a odpuštění nad lidskou krutostí, získal v roce 2019 nejvyšší ocenění francouzské Prix littéraire de l'Œuvre d'Orient. Brož., 215 s., cena 259 Kč

(Knižní tipy

Karmelitánské nakladatelství

www.ikarmel.cz
Komenského 328, 509 01 Nová Paka
Velké nám. 36, 500 01 Hradec Král.
zasilky@kna.cz, tel. 384 420 295
www.kna.cz/prodejny

Anselm Grün

365 dní s Anselmem Grünem

Duchovní lékárna poustních otců

Anselm Grün napsal 365 meditací pro naše duchovní zápasy během roku. Hledá odpověď na otázku: Jak zacházet s našimi myšlenkami, emocemi a vášněmi, pokud se nás snaží ovládnout a připravit o vnitřní svobodu? 420 stran, váz., 399 Kč

Prokop Siostrzonek, Stanislav Příbyl

Svatá země

Z pouště do Jeruzaléma srdcem, vzpomínkami, rozjímáním a modlitbou

Meditace břevnovského arcipata o místech, kde se setkávali a setkávají lidé s Bohem a Bůh s lidmi, se snímky redemptoristy S. Příbyla. Když chcete Svatou zemi nejen vidět, ale i zažít... 192 stran, brož., 245 Kč

Poděkování za podporu a dary na Misijní neděli

20. října 2019 jsme společně oslavili již 93. Světový den misí - Misijní neděli, která byla zároveň vyvrcholením Mimořádného misijního měsíce října. Papež František pro něj zvolil téma „Pokřtění a poslání: Kristova církev na misiích ve světě“, s cílem znovu podnítit vědomí o významu křtu ve vztahu k misiím církve, neboť každý pokřtěný je misíí. Tento den jsme se na celém světě společně modlili za to, aby se evangelium šířilo do celého světa, a také jsme

si navzájem vyměnili materiální dary, které bohatí i chudí dávají do společného fondu, z něhož se následně přispívá na šíření katolické víry ve světě.

Světový den misí jsme si na mnoha místech připomněli již v pátek či sobotu a to společnými adoracemi v rámci Misijního mostu modlitby. Misijní neděle pak během mší často ozvlášťovaly obětní průvody dětí v kostýmech, misijní výzdoba či zmínka o zemích, kam putuje naše pomoc. Štědrost dárců se projevovala nejen při sbírce, ale také při organizování akcí na podporu projektů Papežských misijních děl, čehož si nesmírně vážíme.

Děkujeme všem farnostem, Misijním klubům i jednotlivcům a všem ostatním, kteří se podíleli na přípravách a průběhu oslav Misijní neděle. Děkujeme za veškeré dary, společné modlitby za misie, misionáře, šíření víry a misijního růžence. Děkujeme, že podporujete Papežská misijní díla, která spojují Vaši pomoc se šířením víry v rámci Kongregace pro evangelizaci národů.

Bůh Vám žehnej. Za Papežská misijní díla

ICLic. Mgr. Leoš Halbrštát, národní ředitel PMD v ČR)

Papežská misijní díla

Na Kropáčce 30/1, 500 03 Hradec Králové

pmd@missio.cz www.missio.cz

www.facebook.com/PapezskaMisijniDila

Upozornění: beseda se šlechtou přesunuta

Závěrečný díl letošní řady besed se šlechtou, jehož hostem bude Petr Dujka z rodu Bubna-Litic, je přesunut z 12. na 13. prosince.

Beseda s Petrem Dujkou z rodu Bubna-Litic ze Zámku Doudleby nad Orlicí, která uzavře letošní řadu besed Minulost a přítomnost českých šlechtických rodů, byla původně plánována na 12. prosince. Z technických důvodů se ale uskuteční o den později, v pátek 13. prosince v 18 hodin sále Balbínka Nového Adalbertina. S Petrem Dujkou, známým z televizního seriálu Modrá krev, probereme barvitou historii jeho rodu, jehož zakladatel Heřman B. stál dle legendy u zrodu našeho státního znaku, Ferdinand B. byl jedním z nejschopnějších Napoleono-vých generálů a Mikuláš B. (dědeček našeho hosta) ministrem v odbojové pro-tektoarátní vládě generála Aloise Eliáše. A jistě bude řeč i o přítomnosti...

Je to tu takové domácí

Každý den zajímavý program, rodinná atmosféra, příjemné prostory, péče i personál; právě to senioři nejvíc oceňují na Stacionáři sv. Františka v Rychnově nad Kněžnou. O jeho služby je velký zájem, a tak není divu, že rychnovská Farní charita věnovala část výtěžku Tříkrálové sbírky na obnovu vybavení centra. „*Je to tu takové domácí a baví mě tady úplně všechno,*“ popsala své dojmy 87letá Marie z Olešnice, která pobývá v týdenním stacionáři kvůli zdravotním problémům od pondělí do pátku a o víkendech je doma s rodinou.

Rodinná atmosféra

Ve stacionáři byly zrovna v plném proudu přípravy na adventní jarmark a senioři vyráběli barevné anděly z papíru pod vedením trpělivé sociální pracovnice Marie Michálkové. Navzdory věku a zdravotním potížím se všichni s chutí pustili do práce. Dokonce i paní Juliana, která měla zraněnou ruku a ve stacionáři byla nováčkem. „*Zlomila jsem si ruku a s tím doma nic neuděláte. Tak jsem vděčná, že vůbec taková služba existuje,*“ svěřila se paní Juliana.

„*Starají se o nás moc dobře a výborně tu vaří,*“ pochvalovala si paní Libuše, která má problémy se stabilitou, ale přesto si ve stacionáři taky ráda zacvičí nebo zazpívá. Z kuchyně už voněl připravený oběd a do oken se opíralo podzimní slunce, a tak se všichni těšili, až po dobrém jídle vyrazí na zahradu. Předtím se ale ještě rozpovídali o zážitcích z nedávného výletu na botanickou výstavu v Častolovicích a o plánech na další, za betlémem do Nového Města.

Denně zajímavý program

„*Naše služby využívají rodiny, které nemohou nechat své seniory doma samotné, protože musí chodit do práce nebo odjet*

Ⓜ Klientky Stacionáře sv. Františka v Rychnově při výrobě barevných andělů pro adventní jarmark. Do půlky prosince bude v centru také výstava vánočních stromků, které ozdobil žáci zdejších škol. Přijďte se podívat! Více také na www.rychnov.charita.cz. Foto: autor

pryč. U nás mají zajištěné ubytování, celodenní stravu a péči, kterou potřebují. Trénujeme taky paměť a čteme si, zpíváme a cvičíme, vyrábíme i z keramiky nebo zajdeme ven za kulturou,“ vyjmenovává služby a aktivity ve stacionáři jeho sociální pracovnice Marie Michálková.

Neměnila bych

Senioři se v centru potkávají i s handicapovanými klienty a je to přínosné pro obě skupiny. Společně se např. zapojují do tradičních jarmarků nebo doprovodných programů. „*Mám radost, když vidím, jak jsou klienti spokojení a vděční za to, že se jim věnujeme. Někteří to neměli v životě lehké nebo je trápí nemoci,*“ dodala paní Michálková, která se profesi věnuje sedm let.

„*Dělala jsem u zvířat, mám je ráda. A když bylo potřeba, tak i na poli se*

zeleninou. Stavěli jsme taky panáky, to už dneska mladí neznají,“ zavzpomínala klientka Marie z Olešnice, která až do důchodu pracovala v zemědělství a doma měli s rodinou malé hospodářství. „*Byl to tvrdý život, ale neměnila bych,*“ konstatovala s úsměvem paní Marie, která si taky ráda zatancovala, když byla příležitost.

„*Na Vánoce nám tady zpívaly a tančily děti ze školky. Najednou ke mně přišly dvě holčičky a popřály mi hodně zdraví. Bylo to moc milé překvapení,*“ vyprávěla paní Marie. Tři krále, kteří chodí po Novém roce, si pamatuje ještě z dětství, a tak se těší, až u nich zase v lednu zazvoní. Právě díky jejich ochotě pomáhat a příspěvkům od štědrých dárců mohou senioři dál spokojeně pobývat v tomto charitním stacionáři. Děkujeme!

Jana Karasová Ⓜ

(AKTUALITY)**Ocenění Blanky Kelkové, zakládající členky chrudimské Charity**

Praha: Sedm žen a čtyři muži obdrželi letošní Cenu Charity Česká republika. Jsou mezi nimi pracovníci Charit různých profesí i dobrovolníci. Za hradeckou diecézi byla oceněna sociální pracovníce Blanka Kelková, DiS., která stála u zrodu chrudimské Charity a má velkou zásluhu na vybudování důvěry mezi klienty a zaměstnanci. Paní Blanka se také pravidelně účastní dobrovolnických akcí, je empatická ke klientům i kolegům, spolehlivá a samostatná. Umí práci druhých oceňovat, chválit a povzbuzovat.

Cena charity ČR byla udělena v rámci benefičního koncertu Arcidiecézní charity Praha ve čtvrtek 31. října v pražském Obecním domě. „Byla nám dána svoboda,“ připomněl výročí události v roce 1989 ředitel Charity ČR Lukáš Curylo. „Po třiceti letech jsme svědky nového zázraku, Charita je silná organizace s osmi a půl tisíci zaměstnanců, která poskytuje služby téměř sto padesáti tisícům lidí u nás a pomáhají také ve 28 zemích světa.“ Ředitel vzpomněl také na Teu Tihounovou, která vedla misi v Zambii a získala Cenu Charity ČR in memoriam. Vyzdvihl rovněž zásluhu o rozvoj charitního díla v západních Čechách emeritního biskupa Františka Radkovského. Kardinál Dominik Duka ve svém proslovu poděkoval vyznamenaným i všem, kteří stojí v ústraní, ale bez kterých by Charita ztratila svou tvář. Gratulujeme paní Blance i dalším oceněným a děkujeme!

Jana Karasová)

Domácí péče dostane přidáno, ukončuje stávkovou pohotovost

Praha: Zhruba o 30 % více peněz by měl dostat v příštím roce segment domácí zdravotní péče, do mezd a platů půjde sestrám o 8 tisíc korun hrubého víc. Ukazují to propočty odborníků z organizací, které přes půl roku o podmínkách financování vyjednávaly se zdravotními pojišťovnami, ministerstvem zdravotnictví i premiérem. Výrazně jim v tom pomohla podpora 70 tisíc občanů, kteří podepsali petici Doma je doma. Charita ČR proto ukončila stávkovou pohotovost sester, která trvala více než rok. Závěrečná jednání byla velmi náročná a napjatá. Ale podařilo se vyjednat také doplacení nespravedlivých regulací za loňský a letošní rok. Bude i lepší bodové ohodnocení výkonů.

„Jako zástupce největšího poskytovatele domácí zdravotní péče v zemi bych chtěl poděkovat zejména partnerům ze segmentu: Asociaci domácí péče, České asociaci sester – sekci domácí péče a odborné společnosti Gratia Futurum 913, s nimiž jsme společně prosazovali své požadavky. Rovněž bych rád poděkoval zdravotním odborům a tzv. Krizovému štábu proti kolapsu ve zdravotnictví za podporu. Samozřejmě velké díky patří našim sestrám v domácí péči, které to v nelehkých podmínkách vydržely a také všem zaměstnancům, kteří je v protestech podpořili. V zátěžové situaci se potvrdilo, že jsme jednou velkou charitní rodinou. Velké

(Gratulujeme paní Blance Kelkové z Chrudimi k ocenění za obětavou práci v Charitě. Cenu převzala z rukou ředitele Charity ČR Lukáš Curylo (na snímku). Foto: Lubomír Kotek

díky za podporu patří i našemu zřizovateli, České biskupské konferenci. Nemůžu zapomenout ani na všechny významné osobnosti, které nám projevovaly účast, a na všechny ty, kteří petici podepsali,“ uvedl ředitel Charity Česká republika Lukáš Curylo. Více také na www.charita.cz.

) Převzato z tiskové zprávy Charity ČR)

Krásných 55 tisíc korun je výsledek benefičního turnaje Sion Charity cup

Kutná Hora: Výtěžek z akce se stal součástí veřejné sbírky „Dáme auto“ na pořízení nového automobilu, kterým jezdí vyškolené sociální pracovníce charitního Střediska Na Sioně do rodin dětí se zdravotním znevýhodněním. V tuto chvíli je vybráno 80 % z celkových 250 000 Kč, které jsou na pořízení vozidla potřeba.

Říjnového benefičního turnaje v bowlingu se účastnilo celkem 8 firemních týmů z Kutné Hory. Historicky první Sion Charity cup 2019 vyhrál tým zaměstnanců Města Kutná Hora a získal ručně vyrobený putovní pohár. A kdo vlastně vyhrál doopravdy? Ochota, vstřícnost a dobrá vůle kutnohorských firem a jejich zaměstnanců přispět a podpořit svojí účastí dobrou věc. Více také na www.kh.charita.cz.

Mgr. Marcela Mommersová)

Výstava Oblastní charity Kutná Hora v Městské knihovně

Kutná Hora: V Městské knihovně v Kutné Hoře proběhla v období od 25. října do 7. listopadu výstava Oblastní charity, kde se prezentovalo všech devět charitních středisek. Bylo možné se seznámit s činností jednotlivých středisek. Zjistit jakým skupinám obyvatel charita pomáhá a jaké sociální služby poskytuje. Možná, že si návštěvník výstavy uvědomil, že řeší problém, se kterým mu můžeme pomoci. Protože my pomáháme, kde je potřeba. Každý člověk je pro nás důležitý. Více také na www.kh.charita.cz.

Mgr. Marcela Mommersová)

Hradecké Setkání národů vyvrcholilo společným tancem pro naši planetu

Sedmý ročník Setkání národů, který ve středu 13. 11. 2019 přilákal do hradeckého Adalbertina stovky návštěvníků, apeloval na potřebu chránit naši společnou planetu. Národní tanec, hudbu, umění i kuchyni tentokrát v ekologickém duchu na něm představilo 25 zemí. Akci pořádalo Integrační centrum pro cizince hradecké Diecézní charity s partnery pod záštitou primátora města Hradec Králové.

„Letos si připomínáme třicet let svobody, díky níž můžeme víc cestovat a poznávat. Příležitost k bezprostřednímu setkání s lidmi různých kultur nám dává i tento festival. I skrze něj si uvědomujeme, co nás spojuje. Tím je i fakt, že všichni žijeme na jedné planetě, o kterou bychom se měli dobře starat a zachovat ji pro budoucí generace,“ vyzvala účastníky festivalu Ing. Anna Maclová, ředitelka Diecézní charity Hradec Králové.

Žáci a studenti hradeckých škol si na Setkání národů vyzkoušeli hru na africké bubny s Robenem ze Zimbabwe, který na závěr předvedl odvážný tanec na chůdách. Foto: Anastasia Mega

Třídění odpadu, více zdravých surovin a ekologické nádobí při ochutnávkách, přírodní materiály na oděvech a také informace o ohrožených druzích živočichů u stánků jednotlivých zemí, to vše doprovázelo přehlídku národů na letošním festivale. Rovněž taneční a hudební vystoupení se nesla v duchu poděkování za dary země a oslavy přírodních živlů.

Žáci a studenti osmi hradeckých škol si v dopoledním programu nejen zkusili africké tance a hru na bubny, ale prezentovali i svá krátká videa na téma „Jak můžeme přispět ke zdravé planetě“. „Každý může začít sám u sebe, například třídit odpad, šetřit vodou, kupovat lokální potraviny nebo jezdit na krátké vzdálenosti na kole,“ to byla hlavní doporučení aktérů v originálních spotech, které si školáci připravili.

Vietnam na skok v Bolívii aneb na festivalu vzniká spousta nových přátelství i mezi cizinci. Foto: Anastasia Mega

Svou zemi na festivale představili zejména cizinci z Královéhradeckého kraje, kterým Diecézní charita pomáhá s integrací do naší společnosti, a také zahraniční studenti Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové. Poprvé to byly například Chile, Filipíny, Írán nebo Ázerbájdžán. Všichni byli velmi vděční za možnost ukázat svou kulturu. Návštěvníci oceňovali především bezprostřední setkání s cizinci a jejich bohatou prezentaci.

Pokračování na straně 34 >>>

Pro naši planetu zpívaly a tančily také děti z Ukrajiny v pestrých vyšíváných krojích, i členky souboru Vlačťovky z Arménie nebo Ázerbájdžánu. Foto: Anastasia Mega

Na podvečerním koncertu pro širokou veřejnost si publikum nejvíc získal Roben ze Zimbabwe svým tancem na téma sklizně a odvážným vystoupením na chůdách, dále také spontánní africký hudebník Camara z Guineje, Sergej a Ksenia Evsina z Ruska, arménská zpěvačka Alvina a její Vlastovky, ukrajinský lidový soubor Radost nebo Bety a tanečnice z Vietnamu. Celý program vyvrcholil společným tancem národů pro naši planetu.

Novinkou byla také etnická módní přehlídka, na které ve svých národních oděvech a krojích defilovali cizinci ze zemí, jako jsou Etiopie, Eritrea, Vietnam, Pákistán, Sýrie, Chile, Mexiko, Rusko, Ukrajina, Kyrgystán a další. Z národních pokrmů návštěvníkům chutnaly například sladké rýžové kostky z filipínské kuchyně, plněné placky kutabi z Kyrgystánu, bulharský tarator, vietnamské závitky, ukrajinský boršč, africká káva a další exotická jídla. Stánek s vodou a osvěžujícími sirupy letos zajistila společnost Královéhradecká provozní, a.s. Festival tradičně doprovodila výstava výtvarných prací cizinců z Pobytového střediska MVČR v Kostelci nad Orlicí.

Záštitu nad akcí převzal primátor města Hradec Králové prof. PharmDr. Alexandr Hrabálek, CSc. Festival uspořádalo Integrační centrum pro cizince Diecézní charity Hradec Králové ve spolupráci se Statutárním městem Hradec Králové, Královéhradeckým krajem, Filozofickou fakultou UHK, Ministerstvem vnitra ČR, SUZ MV ČR – PoS Kostelec nad Orlicí, MKI Klíč, Regionálním ukrajinským spolkem ve VČ,

(V Pákistánu i dalších zemích se běžně malují přírodní henou na slavnostní příležitosti. Foto: Anastasia Mega

Královéhradeckou provozní, a.s. a ZOO Dvůr Králové nad Labem. **Více informací naleznete na www.cizincihradec.cz a také na www.hk.caritas.cz.**

Projekt Integrační centrum pro cizince AMIF/20/01 je financován v rámci národního programu Azylového, migračního a integračního fondu a rozpočtu Ministerstva vnitra ČR.

Jana Karasová)

Dodatečné výsledky sbírky na charitu ve farnostech hradecké diecéze z neděle 23. 6. 2019

Farnost	částka	Farnost	částka	Farnost	částka
Deštné v Orlických horách	1000	Neratov	5350	Štoky	429
Holice	2700	Nový Hrádek	5722	Týnec nad Labem	852
Chrudim	10520	Ohaře	1100	Úsobí	786
Králíky	1000	Ostřetín	550	Vamberk	2748
Krouna	3260	Pustá Kamenice	930	Veľvanovice	1790
Lázně Bohdaneč	1700	Rohovládova Bělá	630	Všestary	326
Luže	5189	Rtyně v Podkrkonoší	1785	Vysoké Chvojno	750
Malé Svatoňovice	1530	Rybná nad Zdobnicí	428	Žiželice	909
Městec Králové	2043	Svatý Kříž	548		

Celkový výtěžek sbírky na charitu 2019 tak činí 762 769 Kč ke dni 7. 11. 2019.

Poznámky: V tabulce jsou uvedeny výsledky sbírky na Charitu ve farnostech, které zaslaly její výtěžek v době od 7. 9. do 7. 11. 2019.

Informace: Ludmila Rychtářová – tel. 495 063 135.

Děkujeme všem dárcům za příspěvek a podporu charitní činnosti a také všem duchovním správcům za spolupráci a pozornost, kterou sbírce ve svých farnostech věnovali.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Stavební úpravy a nástavba budovy Oblastní charity Polička čp. 10 na ul. Vrchlického v Poličce.

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií - Evropskými strukturálními a investičními fondy v rámci Integrovaného regionálního operačního programu, prioritní osa 06.2 - Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů - Rozvoj sociálních služeb II.

OBLASTNÍ CHARITA POLIČKA

PROJEKT

CHARITNÍ DŮM

VÁŽENÍ PŘÁTELÉ

V našem nejstarším charitním domě od 1. ledna 2020 zahájíme rekonstrukci s půdní vestavbou denního stacionáře pro lidi s mentálním postižením. Projekt umožnila významná částka získaná z fondů EU. Nutný spolupodíl, který bude činit 5% z užitelných nákladů, však musíme zaplatit z vlastních prostředků. Ty spoříme z tříkrálových sbírek, výnosu obchodu Fimfárum a z darů dobrodinců a příznivců naší Charity.

Chcete nám pomoci také Vy s realizací tohoto velkého záměru?

MŮŽETE PŘISPĚT LIBOVOLNOU ČÁSTKOU NA SBÍRKOVÝ ÚČET:

4409185379/0800

100 % VAŠEHO DARU POUŽIJEME NA SBÍRKOVÝ ÚČEL: „PROJEKT CHARITNÍ DŮM“.

Veřejná sbírka osvědčena 15. 11. 2016 Krajským úřadem Pardubického kraje č. j.: KrÚ KrÚ 79395/2016

Oblastní charita Polička, Vrchlického 16, 572 01 Polička

IČ: 49325515; kontakt: 461 725 552; e-mail: reditel@pol.hk.caritas.cz; www.policka.charita.cz

JIŽNÍ SÚDÁN

Připravme dětem
o Vánocích

jeden dárek navíc

**Tentokrát podpoříme 900 dětí
vysídlených z Mukaya County,
v diecézi Yei.**

**DOPORUČENÝ PŘÍSPĚVEK PRO JEDNO DÍTĚ ČINÍ 850 Kč,
PŘÍSPĚT VŠAK MŮŽETE LIBOVOLNOU ČÁSTKOU. SVÉ VÁNOČNÍ DÁRKY
POŠLETE, PROSÍM, NEJPOZDĚJI DO 31. 12. 2019.**

Jižní Súdán se stále potýká s následky krvavé války, která v roce 2011 vedla k jeho nezávislosti. Je tak zatím nejmladším státem světa a zároveň patří i k těm nejméně rozvinutým a bezpečným. Kromě kmenových válek a ozbrojených konfliktů situaci v zemi zhoršují také časté přírodní katastrofy - v roce 2017 zemi kvůli velkému suchu zasáhl hladomor. Od vyhlášení nezávislosti zahynuly desítky tisíc lidí a přibližně každý třetí člověk musel opustit svůj domov.

Více než dva miliony lidí se uchýlili do sousedních států a další dva miliony žijí v Jižním Súdánu jako vnitřně vysídlení. Stovky tisíc obyvatel nemají přístup k základním potřebám, jako je jídlo, voda a zdravotní péče.

Díky podpoře Papežských misijních děl má 900 dětí vysídlených z Mukaya County, ve farnosti Lainy v diecézi Yei zajištěna během vyučování dvě jídla denně a animační materiály. Misijní animace jsou nezbytné, protože přispívají k překonání válečných traumat a pochopení toho, jak důležitý je mír a stabilita. Děti jsou informovány, že se za ně modlí a podporují je děti z jiných částí světa.

PAPEŽSKÁ MISIJNÍ DÍLA

NA KROPÁČCE 30/1, 500 03 HRADEC KRÁLOVÉ
TEL.: 604 838 882, E-MAIL: PMD@MISSIO.CZ
WWW.MISSIO.CZ

**ZA VAŠE DARY
DĚKUJEME!**

**PAPEŽSKÉ
MISIJNÍ
DÍLO DĚTÍ**